

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

«Локальна демократія в кризових умовах. Вимір Луганщини»

Аналітичний звіт розроблений в рамках проекту «Локальна демократія в кризових умовах. Вимір Луганщини», що реалізується Громадською організацією Кризовий медіа-центр «Сіверський Донець». Цей проект реалізується в рамках ширшого проекту «Громадськість за демократизацію» за сприяння Європейського Союзу, який реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій

Олена Ніжельська

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	2
<i>КОНТЕКСТ</i>	3
<i>МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	4
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ	4
ПРИНЦИПИ ТА ПРЕДМЕТ АНАЛІЗУ.....	4
МЕТОДИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ДОСЛІДЖЕННЯ	5
ЛОКАЦІЇ ТА ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
<i>РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	7
Дослідження наявності стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС/ВЦА.....	7
Дослідження змісту стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС	8
Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Інформування»	10
Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Консультації»	11
Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Діалог».....	12
Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Партнерство».....	13
Дослідження наявності та наповнюваності в соціальній мережі фейсбук сторінок ОМС/ВЦА.....	14
Дослідження ефективності комунікацій ОМС/ВЦА в період карантинних обмежень, пов'язаних з запобіганням розповсюдженню коронавірусної інфекції COVID-19.....	16
Локальна демократія	18
Аналіз новин на сайтах ОМС/ВЦА.....	20
Результати аналізу глибинних інтерв'ю представників органів місцевого самоврядування / військово-цивільних адміністрацій.....	31
Результати аналізу глибинних інтерв'ю представників інститутів громадянського суспільства.....	36
Результати аналізу опитування мешканців Луганщини щодо комунікації з ОМС/ВЦА за допомогою google-опитувальника	41
Ключові висновки	47
Рекомендації.....	49

ВСТУП

Аналітичний звіт розроблений в рамках проекту «Локальна демократія в кризових умовах. Вимір Луганщини», що реалізується Громадською організацією Кризовий медіа-центр «Сіверський Донець». Цей проект реалізується в рамках ширшого проекту «Громадськість за демократизацію» за сприяння Європейського Союзу, який реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій.

Невід'ємною ознакою належного врядування є орієнтація на діалог із суспільством, відкритість і прозорість, забезпечення довіри громадськості до органів місцевого самоврядування. Сучасне суспільство вимагає від органів місцевого самоврядування більшої відкритості, прозорості, зворотного зв'язку.

Виправдати такі очікування можна лише шляхом застосування дієвих моделей та практик ефективної комунікації.

На сьогодні вже впроваджується чимало ініціатив та практик органів місцевого самоврядування щодо належної взаємодії з громадськістю. Проте життєздатність таких практик дуже часто залежить від лідерства керівників цих органів. Наявні правові механізми дуже часто фіксують недосконалість тих чи інших форм і методів взаємодії. А сама тема взаємодії влади з громадськістю більше переміщається у сферу інформування.

Звісно, покращити ситуацію можна, зокрема, за таких умов:

- органи місцевого самоврядування переорієнтуються з простого інформування про свою діяльність через ЗМІ та веб-ресурси на двосторонню взаємодію з експертним середовищем, організаціями громадянського суспільства, різними громадськими групами задля покращення якості комунікації;
- функція взаємодії з громадськістю буде в діяльності органу місцевого самоврядування не периферійною, а пріоритетною, оскільки стане невід'ємною складовою процесу вироблення місцевої політики;
- розвиватиметься спроможність органів місцевого самоврядування забезпечувати ефективну взаємодію з громадськістю, застосовуючи належну практику підвищення кваліфікації державних службовців.

Першим кроком на шляху покращення взаємодії органу місцевого самоврядування з громадськістю може стати запровадження оцінки його діяльності щодо інформування та комунікації. Це дасть можливість не просто уявити реальну картину, а й виявити проблемні питання та сформувані бачення необхідних змін і покращень.

Даний аналітичний звіт є продуктом комплексного дослідження щодо налагодження органами місцевого самоврядування комунікації з громадянами та використання інструментів локальної демократії в кризових умовах.

Для підготовки даного звіту було сформоване партнерство, до якого входять представники наступних організацій: ГО «Дієва громада» (Старобільський район), ГО «Велика родина» (Новоайдарський район), ГО «Громадський інститут розвитку регіональних ініціатив» (Северодонецький район), Центр близькосхідних досліджень (Сватівський район).

КОНТЕКСТ

Міжнародні документи, ратифіковані Україною та національне законодавство створюють можливості для розвитку механізмів участі громадян в місцевому самоврядуванні.

Проте, на практиці громадяни не в достатній мірі впливають на ухвалення рішень у своїх громадах. Однією з причин цього є закритість влади та переважно декларативний характер нормативно-правових актів, що регламентують використання механізмів локальної демократії. В більшості випадків такі НПА абсолютно не адаптовані до використання їх в кризових умовах.

У 2020 році, в умовах поширення COVID-19, виявилися старі та з'явилися нові проблеми, пов'язані з використанням механізмів участі. Необхідність соціального дистанціювання ускладнили спілкування громадян з представниками влади. В окремих випадках введення карантинних обмежень, використовувалось владою для створення штучних перешкод при здійсненні комунікації з громадянами та згортання можливостей впливу громадян на прийняття рішень. Замість пошуку нових форматів спілкування обирається шлях максимальної закритості. Особливо небезпечним це явище стало в кризових умовах пандемії, коли суспільство потребувало підходів, які б формували почуття солідарності. Це стосується і інших кризових ситуацій. Наприклад, лісові пожежі на Луганщині в 2020 році. Ця трагедія також продемонструвала нездатність влади до оперативного інформування громадян в кризових умовах та неспроможність використання потенціалу волонтерського руху.

Очевидно, що проблеми в комунікації між владою та громадянами мають особливі прояви в громадах Луганщини. Цій території притаманна специфіка, обумовлена проведенням військових дій та, як наслідок, функціонуванням в окремих громадах особливого порядку здійснення владних повноважень через військово-цивільні адміністрації (у 8 з 26 громад саме ВЦА виконують функції місцевого самоврядування). На Луганщині спостерігається недостатній рівень залучення громадян до процесів ухвалення рішень, що призводить до низького рівня громадянської свідомості та знижує рівень довіри громадян до влади. Це особливо небезпечно в регіоні, що уражений військовим конфліктом. Підтримка демократичних процедур в умовах гібридної війни має значну актуальність саме у Луганській області, яка знаходиться на передовій у боротьбі за територіальну цілісність та має бути своєрідною «вітриною» безповоротності демократичного шляху розвитку України. Важливість даного питання підтверджується тим, що в проекті Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки наявне формулювання «визначення особливостей і процедур безпосередньої участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в умовах особливого порядку місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей».

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ

Розробка методології оцінки системи комунікації органів місцевого самоврядування, в тому числі за час пандемії COVID-19 (надалі – Методологія) є одним з компонентів проекту «Локальна демократія в кризових умовах. Вимір Луганщини», що реалізується Громадською організацією Кризовий медіа-центр «Сіверський Донець». Цей проект реалізується в рамках ширшого проекту «Громадськість за демократизацію» за сприяння Європейського Союзу, який реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій. Метою проекту «Локальна демократія в кризових умовах. Вимір Луганщини» є сприяння підвищенню ефективності роботи органів місцевого самоврядування шляхом комплексного дослідження практик використання інструментів локальної демократії в кризових умовах в 12 громадах Луганської області та адвокатування рекомендацій щодо підсилення впливу громадськості заради посилення процесу демократизації на Луганщині.

Метою створення Методології є допомога органам місцевого самоврядування Луганщини в запровадженні рішень та практик, що будуть сприяти зростанню ефективності комунікації органів місцевого самоврядування, в тому числі в кризових умовах, що, у свою чергу, сприятиме підвищенню прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування.

Завданнями Методології є:

- Демонстрація рівня ефективності комунікації органів місцевого самоврядування Луганської області, в тому числі в кризових умовах;
- Встановлення чітких індикаторів, що слугуватимуть дорожньою картою підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування Луганської області, в тому числі в кризових умовах;
- Створення підґрунтя для розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності комунікації органів місцевого самоврядування Луганської області, в тому числі в кризових умовах;
- Спрошення доступу організаціям громадянського суспільства та активним громадянам до моніторингу ефективності комунікації органів місцевого самоврядування

ПРИНЦИПИ ТА ПРЕДМЕТ АНАЛІЗУ

Ключовим елементом, на якому базується теоретичний підхід до створення Методології є її принципи, визначені як: прозорість, відкритість, порівнянність, універсальність, простота, адаптивність, технічність, достовірність.

Спираючись на зазначені принципи, в рамках даного дослідження будуть аналізуватись чотири рівні взаємодії з громадськістю: інформування — консультації — діалог — партнерство.

В таблиці 1 наведений опис кожного з рівнів взаємодії ОМС з громадськістю.

Опис рівнів взаємодії ОМС з громадськістю

Рівень взаємодії	Опис залучення
ІНФОРМУВАННЯ	односторонні відносини, під час яких орган місцевого самоврядування надає громадськості інформацію про розроблення, ухвалення та реалізацію рішень, механізми участі громадян та організацій громадянського суспільства у формуванні та реалізації політики. Ці відносини передбачають як надання інформації за ініціативою органу місцевого самоврядування, так і надання її на вимогу громадськості (відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»)
КОНСУЛЬТАЦІЇ	комунікація, під час якої орган місцевого самоврядування оприлюднює проекти своїх рішень з метою отримання коментарів, зауважень, пропозицій від громадськості або проводить консультації з громадськістю щодо реалізації рішень, політик, які вже впроваджуються або впровадження яких завершилося. Як правило, проведення консультацій ініціює орган влади
ДІАЛОГ	рівень взаємодії, за якої орган місцевого самоврядування залучає представників громадськості до робочих груп, експертних рад тощо в процесі вироблення проектів конкретних нормативно-правових актів (НПА), рішень, політик. Представники громадськості є повноправними учасниками процесу вироблення рішень, проектів НПА. Результатом такої взаємодії є спільне рішення. Діалог може бути ініційований як органами влади, так і ОГС
ПАРТНЕРСТВО	рівень взаємодії, за якого орган місцевого самоврядування та організації громадянського суспільства здійснюють взаємний обмін різного роду ресурсами (наприклад, делегування організаціям громадянського суспільства надання певного виду послуг, спільне проведення заходів тощо)

МЕТОДИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ДОСЛІДЖЕННЯ

В рамках проведення дослідження планується використання наступних методів дослідження:

- Кабінетний аналіз наявності та змісту локальних НПА, які регламентують процедури комунікації органів місцевого самоврядування в цілому
- Кабінетний аналіз наявності та змісту локальних НПА, які регламентують процедури комунікації органів місцевого самоврядування за час пандемії COVID-19
- Кабінетний аналіз сайтів органів місцевого самоврядування на предмет здійснення комунікації з громадянами в кризових умовах
- Кабінетний аналіз активності органів місцевого самоврядування в програмах миттєвого обміну повідомленнями
- Кабінетний аналіз системи особистого прийому громадян керівництвом органів місцевого самоврядування, в тому числі за час пандемії COVID-19
- Кабінетний аналіз наявності та змісту локальних НПА, що регламентують процедури участі громадян у місцевому самоврядуванні

В процесі проведення моніторингу будуть застосовані наступні методи збору даних:

- Аналіз документів
- Аналіз офіційних джерел та джерел відкритих даних
- Спостереження

ЛОКАЦІЇ ТА ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

На підконтрольній території Луганської області створено 26 громад, які розташовані на території 4 новостворених районів. У 8 громадах повноваження місцевого самоврядування здійснюються через військово-цивільні адміністрації. Базовими для проведення дослідження визначені 12 громад Луганської області (по три в кожному районі). Відбір громад для участі в проекті відбувався, виходячи з необхідності проаналізувати та порівняти різні формати місцевого самоврядування: як діяльність традиційних ОМС, так і діяльність військово-цивільних адміністрацій. Перелік громад та базова інформація щодо них надана в таблиці 2.

Таблиця 2

Базова інформація щодо громад, що будуть аналізуватися

Назва району	Назва громади	Населення	Статус	Орган, який виконує повноваження місцевого самоврядування
Северодонецький район	Северодонецька громада	117099	міська	військово-цивільна адміністрація
	Лисичанська громада	115273	міська	військово-цивільна адміністрація
	Попаснянська громада	25485	міська	військово-цивільна адміністрація
Старобільський район	Старобільська громада	29074	міська	міська рада восьмого скликання
	Чмирівська громада	9253	сільська	сільська рада восьмого скликання
	Новопсковська громада	23387	селищна	селищна рада восьмого скликання
Сватівський район	Сватівська громада	26864	міська	міська рада восьмого скликання
	Троїцька громада	16181	селищна	селищна рада восьмого скликання
	Білокуракинська громада	3259	сільська	сільська рада восьмого скликання
Новоайдарський район	Станично-Луганська громада	23570	селищна	військово-цивільна адміністрація
	Щастинська громада	21252	міська	військово-цивільна адміністрація
	Новоайдарська громада	21403	селищна	селищна рада восьмого скликання

Часовий проміжок, який досліджено: березень 2020 - березень 2021

Термін проведення дослідження: квітень – червень 2021 року

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження наявності стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС/ВЦА

В рамках проведення дослідження проаналізована наявність наступних документів:

- Стратегія розвитку громади
- Комунікаційна стратегія
- Регламент роботи ОМС або Положення про ВЦА
- Структура ОМС
- Положення про підрозділ з питань взаємодії
- Посадові інструкції працівників підрозділу з питань взаємодії
- Контактна інформація структурних підрозділів з питань взаємодії
- Програма висвітлення діяльності ОМС в 2020 році
- Звіт про виконання програми висвітлення діяльності в 2020 році
- Тендерна документація на закупівлю послуг з висвітлення діяльності

В результаті проведеного дослідження була ідентифікована ситуація, яка демонструє різноманітність підходів в ОМС Луганщині щодо розробки та оприлюднення стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС.

Зокрема, громадами, які є лідерами в оприлюдненні таких документів є Новопсковська, Старобільська та Лисичанська громади.

Високі позиції цих громад обумовлені оприлюдненням наступних документів: Стратегія розвитку, Регламент роботи ОМС або Положення про ВЦА, Структура ОМС.

Новопсковська громада, яка має найвищий показник з усіх громад – учасниць дослідження оприлюднила в повному обсязі положення про підрозділ з питань взаємодії, посадові інструкції працівників підрозділу з питань взаємодії та контактну інформацію цих структурних підрозділів та тендерну документацію на закупівлю послуг з висвітлення діяльності.

Лисичанська громада також опублікувала положення про підрозділ з питань взаємодії, його контактну інформацію та інформацію про відповідну тендерну документацію.

Старобільська громада досягла високих показників в даному блоці через оприлюднення програми висвітлення діяльності ОМС в 2020 році та звіту про її виконання.

Аналіз результатів показав, що жодна з громад – учасниць дослідження не має в якості окремого документу Комунікаційної стратегії.

Дослідження змісту стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС

Аналізуючи зміст стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС бралися до уваги аспекти кожного з наявних документів, які наявні в таблиці 3.

Таблиця 3

Аспекти змісту стратегічних та регламентуючих документів щодо комунікації ОМС/ВЦА, які аналізувалися в рамках дослідження

Документ	Зміст
Стратегія розвитку	Наявність напрямку щодо розвитку комунікації/взаємодії
Комунікаційна стратегія	Наявність в документі положень, які описують взаємодію ОМС з громадськістю
Регламент роботи ОМС	Наявність в документі розділу, який передбачає вільний доступ до засідань колегіальних органів
	Наявність в документі розділу, який регламентує питання взаємодії ОМС з громадськістю
Положення про ВЦА	Наявність в документі розділу, який передбачає вільний доступ до засідань колегіальних органів
	Наявність в документі розділу, який регламентує питання взаємодії ОМС з громадськістю
Структура ОМС	Наявність окремого підрозділу, який відповідає за комунікацію з громадськістю
Документ, що затверджує розподіл обов'язків між керівником ОМС та його заступниками	Наявність повноважень у керівника/заступника щодо координації взаємодії з інститутами громадянського суспільства

Документ	Зміст
Положення про підрозділ з питань взаємодії	Прописані процедури систематичної комунікації
Посадові інструкції працівників підрозділу з питань взаємодії	Прописані процедури систематичної комунікації
Контактна інформація структурних підрозділів з питань взаємодії	Актуальна контактна інформація
Програма висвітлення діяльності ОМС в 2020 році	Прописані заходи систематичної комунікації
Звіт про виконання програми висвітлення діяльності в 2020 році	Виконані заходи систематичної комунікації
Тендерна документація на закупівлю послуг з висвітлення діяльності	Конкурентна процедура

В результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що окремі громади мають достатньо наповнені актуальною інформацією стратегічні та регламентуючі документи щодо комунікації ОМС. В цьому напрямку найвищі показники мають Новопокровська, Старобільська та Білокуракинська громади. Зокрема, Новопокровська громада, яка є лідером рейтингу з цього питання має в стратегії свого розвитку окремий напрямок щодо розвитку комунікації/взаємодії. В регламенті роботи ОМС цієї громади наявні положення, які описують взаємодію ОМС з громадськістю та передбачають вільний доступ до засідань колегіальних органів. До того ж в структурі ОМС наявний окремий підрозділ, який відповідає за комунікацію з громадськістю. Положення про цей підрозділ та посадові інструкції його працівників містять прописані процедури систематичної комунікації, а контакти підрозділу є повними та актуальними.

Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Інформування»

В рамках проведення дослідження проаналізовані наявність на сайті наступної інформації/документів:

- Графік особистого прийому
- Процедура запису на особистий прийом
- Наявність контактної інформації керівництва
- Наявність контактної інформації структурних підрозділів
- Наявність зразків звернень до ОМС
- Інформація про адміністративні послуги
- Інформація про публічні закупівлі ОМС
- Інформація про діяльність комунальних підприємств
- Інформація про містобудівну документацію
- Інформація про бюджет міста
- Окремий розділ для публікації проектів рішень/розпоряджень
- Окремий розділ для публікації рішень/розпоряджень
- Придатний для аналізу формат публікації рішень (microsoft, машиночитний формат)
- Адаптація сайту для людей з інвалідністю

Аналізуючи дані дослідження за напрямком «Інформування» дослідницька група усвідомлювала, що рівень взаємодія «Інформування» передбачає односторонні відносини, під час яких орган місцевого самоврядування надає громадськості інформацію про розроблення, ухвалення та реалізацію рішень, механізми участі громадян та організацій громадянського суспільства у формуванні та реалізації політики.

За результатами проведеного дослідження лідером рейтингу в напрямку «Інформування» є Старобільська громада. До трійки громад з найвищими показниками увійшли також Новопокровська та Лисичанська громади.

Старобільська міська рада продемонструвала високий рівень готовності забезпечувати громадян якісною, збалансованою та об'єктивною інформацією, що допомагає їм у розумінні проблем та пошуку альтернатив, можливостей і рішень. Зокрема на сайті Старобільської міської ради <https://starobelsk.lg.ua> оприлюднені графік особистого прийому та процедура запису на нього, наявна контактна інформація керівництва ОМС та структурних підрозділів, оприлюднені зразків звернень, надана інформація про адміністративні послуги, про публічні закупівлі, про діяльність комунальних підприємств, про містобудівну документацію та бюджет міста. Інформація на сайті структурована таким чином, що публікації проектів рішень/розпоряджень та самих рішень/розпоряджень здійснюється в окремих розділах та форматі, що придатний для аналізу.

Варто підкреслити, що сайти 50% громад, що брали участь в дослідженні, адаптовані до потреб людей з інвалідністю. Частіш за все мова йде про можливість збільшення шрифту до 200% без втрати змісту і функціональності сайту. При цьому текст має високий коефіцієнт контрастності. Мова йде про наступні громади: Чмирівська громада, Новопокровська громада, Сватівська громада, Троїцька громада, Білокуракинська громада, Станично-Луганська громада, Новоайдарська громада.

Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Консультації»

В рамках проведення дослідження проаналізовані наявність на сайті наступної інформації/документів:

- Наявність гарячої лінії
- Наявність розділу «Обговорення регуляторних актів»
- Наявність розділу «Опитування»
- Наявність можливостей для онлайн трансляцій засідань колегіальних органів з увімкненою функцією для коментування
- Оголошення про зустрічі з громадою керівництва ОМС
- Інформація про проведені зустрічі з громадою керівництва ОМС
- Звіти про враховані пропозиції громадськості при прийнятті НПА

В рамках аналізу результатів даного блоку досліджувалась комунікація, під час якої орган місцевого самоврядування оприлюднює проекти своїх рішень з метою отримання коментарів, зауважень, пропозицій від громадськості або проводить консультації з громадськістю щодо реалізації рішень, політик, які вже впроваджуються або впровадження яких завершилося.

Результати дослідження продемонстрували високий рівень комунікації ОМС Старобільської та Щастинської громад на рівні взаємодії «Консультації». Середній рівень продемонструвало ще п'ять громад - учасниць дослідження: Северодонецька громада, Попаснянська громада, Сватівська громада, Станично-Луганська громада та Новоайдарська громада.

Лідерство в даному блоці для Старобільської громади було зумовлено наявністю на сайті ОМС розділів «Обговорення регуляторних актів», «Опитування» та реалізованими можливостями для онлайн трансляцій засідань колегіальних органів з увімкненою функцією для коментування. Щастинська громада окрім розділу «Обговорення регуляторних актів» має гарячу лінію для звернень та практику зустрічей з громадою керівництва ОМС.

Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Діалог»

В рамках проведення дослідження проаналізовані наявність на сайті наступної інформації/документів:

- Наявність інформації про робочі групи / комісії, в яких присутні представники громадськості
- Відсоток представників громадськості в робочих групах / комісіях
- Наявність оприлюднених протоколів засідань робочих груп / комісій

Напрямок «Діалог» передбачає рівень взаємодії, за якої орган місцевого самоврядування залучає представників громадськості до робочих груп, експертних рад тощо в процесі вироблення проектів конкретних нормативно-правових актів (НПА), рішень, політик.

Представники громадськості є повноправними учасниками процесу вироблення рішень, проектів НПА. Результатом такої взаємодії є спільне рішення.

На жаль, всі громади учасниці дослідження продемонстрували вкрай низький рівень взаємодії. Тільки на сайтах Старобільської та Попаснянської громад наявна інформація про робочі групи / комісії, в яких присутні представники громадськості. При цьому навіть в цих громадах відсутня інформація про відсоток представників громадськості в робочих групах не оприлюднені протоколи засідань відповідних робочих груп. Також, окремі громади (наприклад: Северодонецька) містять окремі рішення/розпорядження про створення робочих груп з залученням громадськості. Проте ця інформація знаходиться в архівах рішень і доступ до неї є обмеженим через ускладнений пошук.

Дослідження сайту ОМС/ВЦА за напрямком «Партнерство»

В рамках проведення дослідження проаналізовані наявність на сайті наступної інформації/документів:

- Наявність інформації про підписані меморандуми, угоди
- Наявність інформації про спільні проекти ОМС та інститутів громадянського суспільства

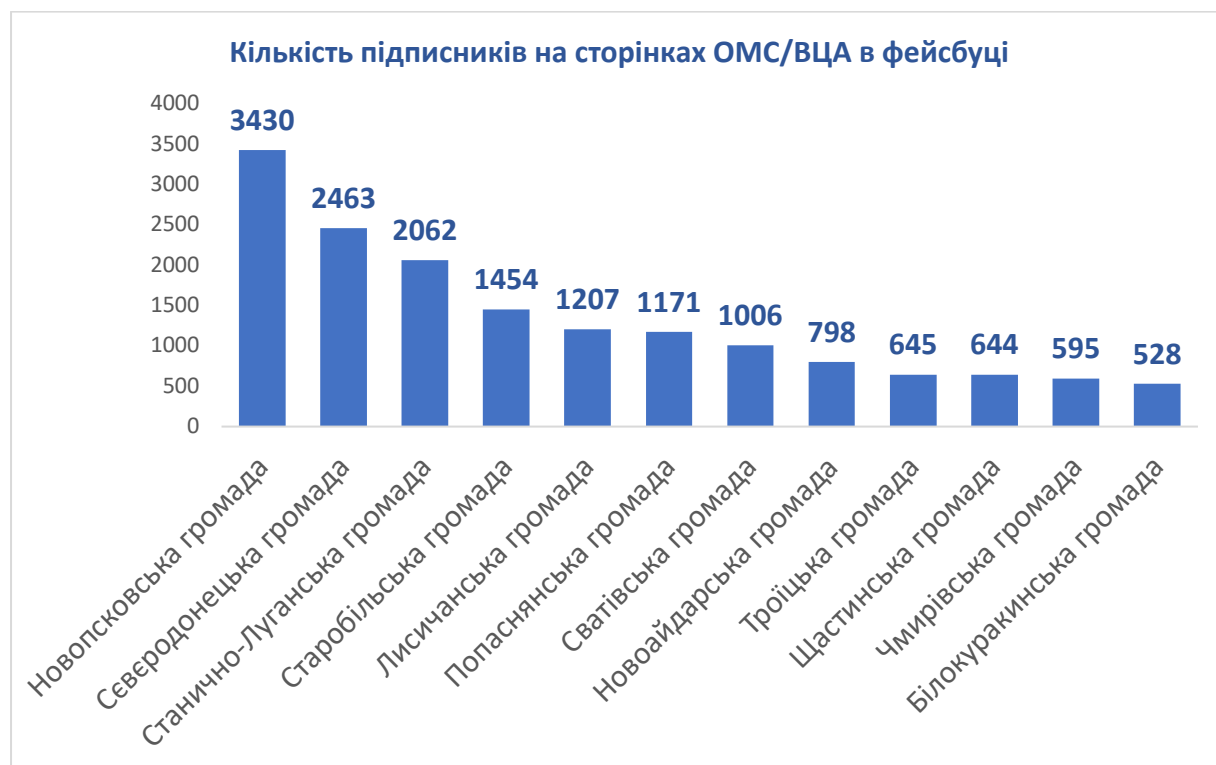

Напрямок «Партнерство» передбачає рівень взаємодії, за якого орган місцевого самоврядування та організації громадянського суспільства здійснюють взаємний обмін різного роду ресурсами (наприклад, делегування організаціям громадянського суспільства надання певного виду послуг, спільне проведення заходів тощо).

Лідером рейтингу за цим напрямком є Попаснянська громада, на сайті якої наявна інформація про підписані меморандуми та спільні проекти ОМС та інститутів громадянського суспільства. Ще низка громад, зокрема: Северодонецька, Старобільська, Новопсковська та Білокуракінська мають один з різновидів інформації про наявне партнерство. У решти громад Луганщини, які брали участь в дослідженні, відсутня інформація щодо взаємодії на рівні «Партнерство».

Дослідження наявності та наповнюваності в соціальній мережі фейсбук сторінок ОМС/ВЦА

Аналізуючи представленість в мережі фейсбук сторінок ОМС/ВЦА громад, що брали участь в дослідженні можна зробити висновок, що органи місцевого самоврядування всіх громад-учасниць дослідження обирають для комунікації з громадянами серед іншого формат фейсбук-сторінки. Найбільшу кількість підписників 3430 має сторінка Новопокровської селищної ради. Також достатньо популярними є сторінки ВЦА Северодонецької (2463 підписників) та Станично-Луганської (2062 підписників) територіальних громад. Зазвичай на сторінках ОМС/ВЦА середня кількість публікацій в день знаходиться в діапазоні від 1 до 5. В переважній кількості випадків контент для фейсбуку дублює інформацію з офіційних сайтів.

ОМС Чмирівської, Новопокровської, Сватівської та Троїцької громад при цьому мають практику оперативного реагування на коментарі користувачів шляхом надання відповідей. Інші громади використовують інструмент сторінок в фейсбуці скоріше для одностороннього інформування мешканців, а не для розбудови вищих рівнів взаємодії.

Щодо активності в соціальній мережі фейсбук голів ОМС/ВЦА варто зазначити, що найбільші показники щодо кількості підписників мають очільники Попаснянської, Сватівської, Троїцької, Станично-Луганської громад. Середня кількість щоденних публікацій на таких сторінках зазвичай становить 1-3. Керівники Старобільської, Чмирівської, Новопоквської, Сватівської, Новоайдарської та Троїцької громад активно долучаються до коментарів під своїми дописами. Голови ВЦА Северодонецької та Лисичанської громад, а також голова Білокуракінської селищної ради взагалі не мають офіційних сторінок в фейсбуці.

В Северодонецькій, Лисичанській, Попаснянській, Чмирівській та Новопоквській громадах в фейсбуці також представлені Центри надання адміністративних послуг, найбільш популярними з яких є ЦНАПи Лисичанської та Северодонецької громад.

Дослідження ефективності комунікацій ОМС/ВЦА в період карантинних обмежень, пов'язаних з запобіганням розповсюдженню коронавірусної інфекції COVID-19

В рамках проведення дослідження проаналізовані наявність на сайті наступної інформації/документів:

- Наявність спеціального розділу по COVID-19 на офіційному сайті
- Наявність гарячої лінії COVID-19
- Наявність відомостей статистичного характеру на офіційному сайті
- Розбивка статистичної інформації за віковою та гендерною ознаками
- Наявність просвітницької інформації щодо запобігання розповсюдженню коронавірусної інфекції COVID-19
- Наявність інформації про запровадження карантинних обмежень
- Наявність інформації про визначені способи альтернативного зв'язку з ОМС під час дії карантинних обмежень
- Наявність інформації про забезпеченість медичних закладів обладнанням, медичними препаратами та засобами індивідуального захисту та дезінфікуючими засобами
- Наявність інформації щодо алгоритму дій пацієнта у разі виявлення симптомів ГРВІ
- Затверджений план дій в умовах епідемії COVID-19
- Наявність інформації щодо визначення закладів охорони здоров'я для госпіталізації осіб із підозрою на гостру респіраторну хворобу, спричинену коронавірусом
- Наявність локальних НПА, які регламентують процедури комунікації органів місцевого самоврядування під час пандемії COVID-19
- Наявність цільової програми з запобігання поширенню на території громади гострої респіраторної хвороби COVID-19
- Наявність звіту про виконання цільової програми з запобігання поширенню на території громади гострої респіраторної хвороби COVID-19
- Документ про створення оперативного штабу для вирішення питань подолання наслідків епідемії
- Склад комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій
- Опубліковані протоколи засідань комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій
- Рішення ОМС щодо підтримки місцевого бізнесу
- Рішення про надання допомоги різного характеру для вирішення соціально-побутових проблем особливо потребуючим і вразливим категоріям громадян

Найбільш ефективними в частині налагодження комунікацій в період карантинних обмежень, пов'язаних з запобіганням розповсюдженню коронавірусної інфекції COVID-19 стали ВЦА Лисичанської громади та Старобільська міська рада. Такі результати в Лисичанській ВЦА були досягнуті через оприлюднення наступної інформації:

- Наявність спеціального розділу по COVID-19 на офіційному сайті
- Наявність відомостей статистичного характеру на офіційному сайті
- Наявність просвітницької інформації щодо запобігання розповсюдженню коронавірусної інфекції COVID-19
- Наявність інформації про запровадження карантинних обмежень
- Наявність інформації про визначені способи альтернативного зв'язку з ОМС під час дії карантинних обмежень
- Документ про створення оперативного штабу для вирішення питань подолання наслідків епідемії
- Склад комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій

В свою чергу Старобільська міська рада має лідерську позицію в даному блоці через наявність наступної інформації:

- Наявність інформації про запровадження карантинних обмежень
- Наявність інформації про визначені способи альтернативного зв'язку з ОМС під час дії карантинних обмежень
- Наявність локальних НПА, які регламентують процедури комунікації органів місцевого самоврядування під час пандемії COVID-19
- Наявність цільової програми з запобігання поширенню на території громади гострої респіраторної хвороби COVID-19
- Документ про створення оперативного штабу для вирішення питань подолання наслідків епідемії
- Рішення ОМС щодо підтримки місцевого бізнесу
- Рішення про надання допомоги різного характеру для вирішення соціально-побутових проблем особливо потребуючим і вразливим категоріям громадян

При цьому низка ОМС/ВЦА (зокрема: Чмирівська громада, Станично-Луганська громада, Щастинська громада, Новоайдарська громада) практично не оприлюднювали специфічну інформацію в період карантинних обмежень, пов'язаних з запобіганням розповсюдженню коронавірусної інфекції COVID-19.

Також варто зауважити, що в Северодонецькій, Сватівській та Білокуракинській громадах додаткове інформування щодо ситуації з розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19 здійснювали в соціальних мережах заклади охорони здоров'я первинного та вторинного рівнів.

Локальна демократія

В рамках проведення дослідження проаналізовані наявність на сайті наступної інформації/документів:

- Статут
- Положення про загальні збори
- Положення про діяльність органів самоорганізації населення
- Положення про громадські слухання
- Положення про місцеві ініціативи
- Положення про громадський бюджет/бюджет участі
- Положення про громадську раду
- Положення про електронні петиції

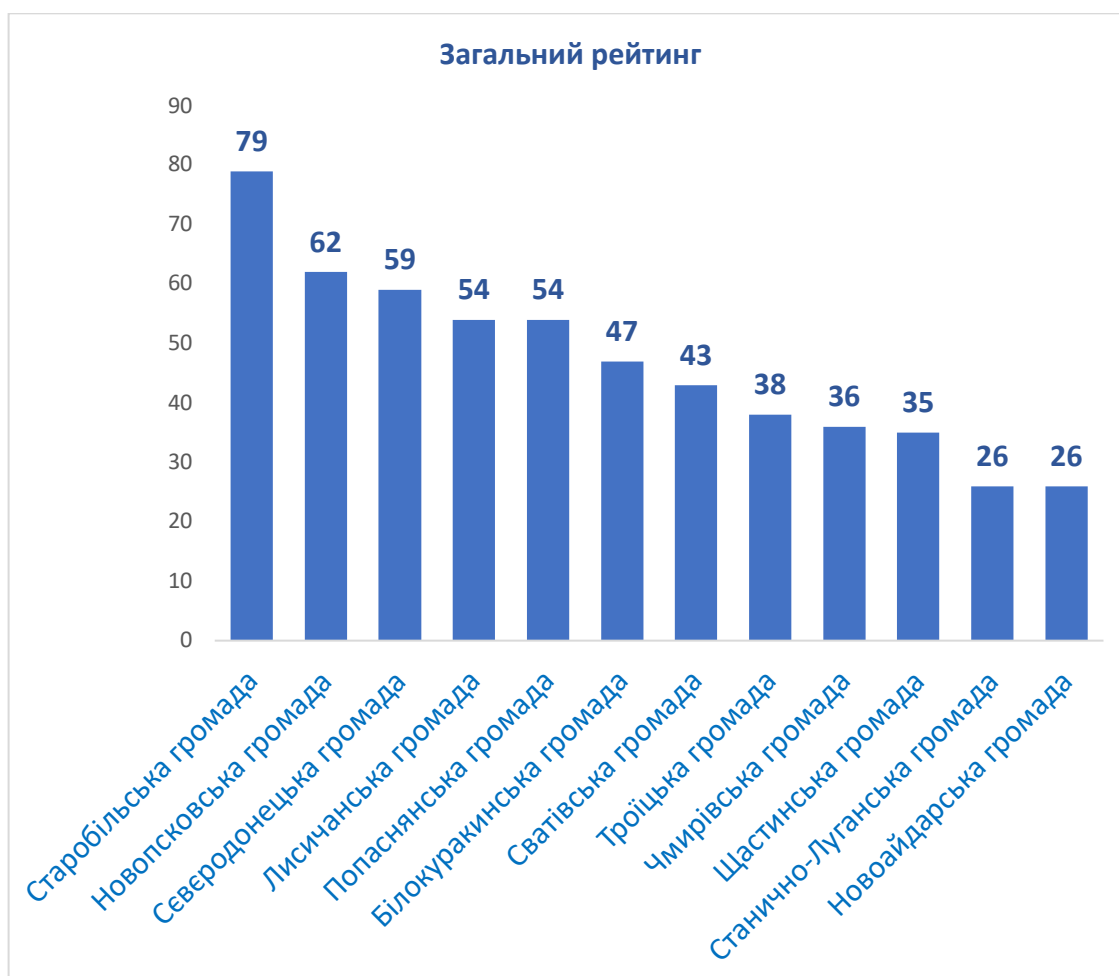
Щодо наявності в громадах, які взяли участь в дослідженні нормативних документів, що регламентують впровадження механізмів локальної демократії, лідируючі позиції мають Старобільська та Северодонецька громади. Зокрема, Старобільська громада має відповідне регулювання щодо всіх механізмів локальної демократії, які аналізувалися в рамках даного дослідження. В Северодонецькій ВЦА, яке займає другу позицію в рейтингу відсутнє актуальне положення щодо створення та діяльності громадської ради.

Щодо адаптації документів, що регламентують впровадження механізмів локальної демократії до карантинних обмежень, то відбувалося це в поодиноких випадках. Зокрема, Северодонецька ВЦА адаптувала до існуючих умов Положення про громадський бюджет, а Новопсковська селищна рада – Положення про загальні збори громадян. Також варто зазначити, що механізм електронних петицій від початку передбачав дистанційний формат та не потребував додаткової адаптації.

Незважаючи на те, що з регламентацією механізмів локальної демократії в громадах, які брали участь в дослідженні, ситуація достатньо позитивна, варто зазначити, що фактичне використання таких механізмів відбувається недостатньо ефективно. Так, створення органів самоорганізації населення зафіксовані в Северодонецькій та Білокуракінській громадах. Проведення громадських слухань відбувалося лише в Северодонецькій, Лисичанській та Новопсковській громадах. При цьому лише в Северодонецьку фіксувалася кількість учасників громадських слухань, яка склала трохи більше 20 осіб на одні громадські слухання, тому важко говорити про ефективність даного інструменту. Поодинокі випадки використання місцевих ініціатив зафіксовані в Попаснянській, Новопсковській та Новоайдарській громадах. Громадські ради працюють в Новопсковській, Троїцькій та Щастинській громадах. Електронні петиції громадяни ініціювали в Северодонецькій, Лисичанській, Новопсковській, Попаснянській та Троїцькій громадах. При цьому тільки в Новопсковській та Троїцькій громадах всі петиції, що набрали необхідну кількість голосів були розглянуті ОМС. Одним з найбільш популярних інструментів локальної демократії залишається бюджет участі, який впроваджується в Северодонецькій, Новопсковській, Чмирівській, Троїцькій та Білокуракінській громадах.

Підсумовуючі дані по всіх блоках дослідження можна констатувати, що найкращі показники в контексті ефективної комунікації ОМС/ВЦА мають Старобільська, Новопсковська та Северодонецька громади.

Білокуракінська територіальна громада

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

Назва	Посилання	Кількість переглядів	Тема
Шановні мешканці Білокуракінської громади!	https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/news/1584963688/	2412	COVID19
Звернення Депутатського корпусу VII скликання Білокуракінської селищної ради	https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/news/1592469688/	1887	Інше
ЗВІТ про роботу старости села Курячівка, Хоменкове Перше за 2019 рік	https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/news/1586349200/	1439	Інше
В Білокуракінській громаді тепер є поліцейські офіцери громади	https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/news/1603189571/	1211	Безпека
Форма онлайн голосування бюджет участі 2021	https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/news/1604305878/	1125	Інструменти участі

Троїцька територіальна громада

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

Продовжується онлайн-голосування за село Воєводське	https://troicka-gromada.gov.ua/news/1601559343/	3707	Інструменти участі
Офіційно. До уваги мешканців громади!	https://troicka-gromada.gov.ua/news/1584513019/	2554	Інше
Зі святом вас, дорогі жінки!	https://troicka-gromada.gov.ua/news/1583478846/	2008	Пам'ятні дати / свята
Вітаємо з професійним святом!	https://troicka-gromada.gov.ua/news/11-11-59-16-03-2018/	1815	Пам'ятні дати / свята
У Троїцькій громаді почали роботу над розробкою Стратегії розвитку	https://troicka-gromada.gov.ua/news/1613740206/	1658	Інструменти участі

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

Розпорядження Є.В. Рибалко щодо відновлення торгівлі харчовими продуктами на території МП «Сватівський міський ринок» з 01.05.2020 року	http://svatovo.ws/news/miskarada/20020_do_uvagi_svativchan.html	1743	COVID19
Відключення електроенергії 31 грудня 2020р.	http://svatovo.ws/news/miskarada/21146_svativskiy_rem_informue.html	1380	Інфраструктура
Відключення електроенергії 5 січня 2020р.	http://svatovo.ws/news/miskarada/21150_svativskiy_rem_informue.html	1376	Інфраструктура
Відключення електроенергії 4 січня 2020р.	http://svatovo.ws/news/miskarada/21149_svativskiy_rem_informue.html	1352	Інфраструктура
Сватівське МУ ГУ Держпродспоживслужби у Луганській області інформує громадян	http://svatovo.ws/news/miskarada/21153_svativske_mu_gu_derzhprodsp_ozhivsluzhbi_u_luganskiy_oblasti_informue_gromadyan.html	1348	Безпека

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

На сайті не відображалася кількість переглядів новин на момент проведення моніторингу

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

Проводиться відбір кандидатів на службу у військовому резерві в Збройних Силах України	http://sed-rada.gov.ua/novini-mista/provoditsya-vidbir-kandidativ-na-sluzhbu-u-viyskovomu-rezervi-v-zbroynih-silah-ukrayini_22-01-2021	2684	Безпека
Олександр Стрюк напередодні Міжнародного жіночого дня привітав жінок Северодонецька	http://sed-rada.gov.ua/novini-mista/oleksandr-stryuk-naperedodni-mizhnarodnogo-zhinochogo-dnya-privitav-zhinok-sievierodonecka_03-03-2021	2420	Пам'ятні дати / свята
Нагороджено переможців V ювілейного фестивалю «Наша надія – мир на Донбасі»	http://sed-rada.gov.ua/novini-mista/nagorodzheno-peremozhciv-v-yuvileynogo-festivalyu-nasha-nadiya-mir-na-donbasi_11-02-2021	1426	Культура
В Северодонецькому міському Палаці культури відбулася прем'єра дитячого різдвяно-новорічного мюзиклу	http://sed-rada.gov.ua/novini-mista/v-sievierodoneckomu-miskomu-palaci-kulturi-vidbulasya-premiera-dityachogo-rizdvyanovorichnogo-myuziklu_18-12-2020	1363	Пам'ятні дати / свята
У Северодонецьку проведено II Всеукраїнський фестиваль хореографічного мистецтва «ТриДеДенс»	http://sed-rada.gov.ua/novini-mista/u-sievierodonecku-provedeno-ii-vseukrayinskiy-festival-horeografichnogo-mistectva-tridedens_28-03-2021	985	Культура

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

270,000 тис. грн. на соціальний проект від Bayer	https://novopskovrada.gov.ua/news/1614588104/	844	Міжнародна співпраця
До уваги платників податків	https://novopskovrada.gov.ua/news/1614323429/	757	Інформація державних органів
Гранти для малих та середніх підприємств	https://novopskovrada.gov.ua/news/1614321713/	698	Міжнародна співпраця
Як працює в Новопсковській громаді ініціатива "Формуємо бюджет разом"	https://novopskovrada.gov.ua/news/1613373760/	693	Бюджет
Забезпечення потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання необхідними видами догляду	https://novopskovrada.gov.ua/news/1614152519/	559	Безпека

Розподіл новин за темами

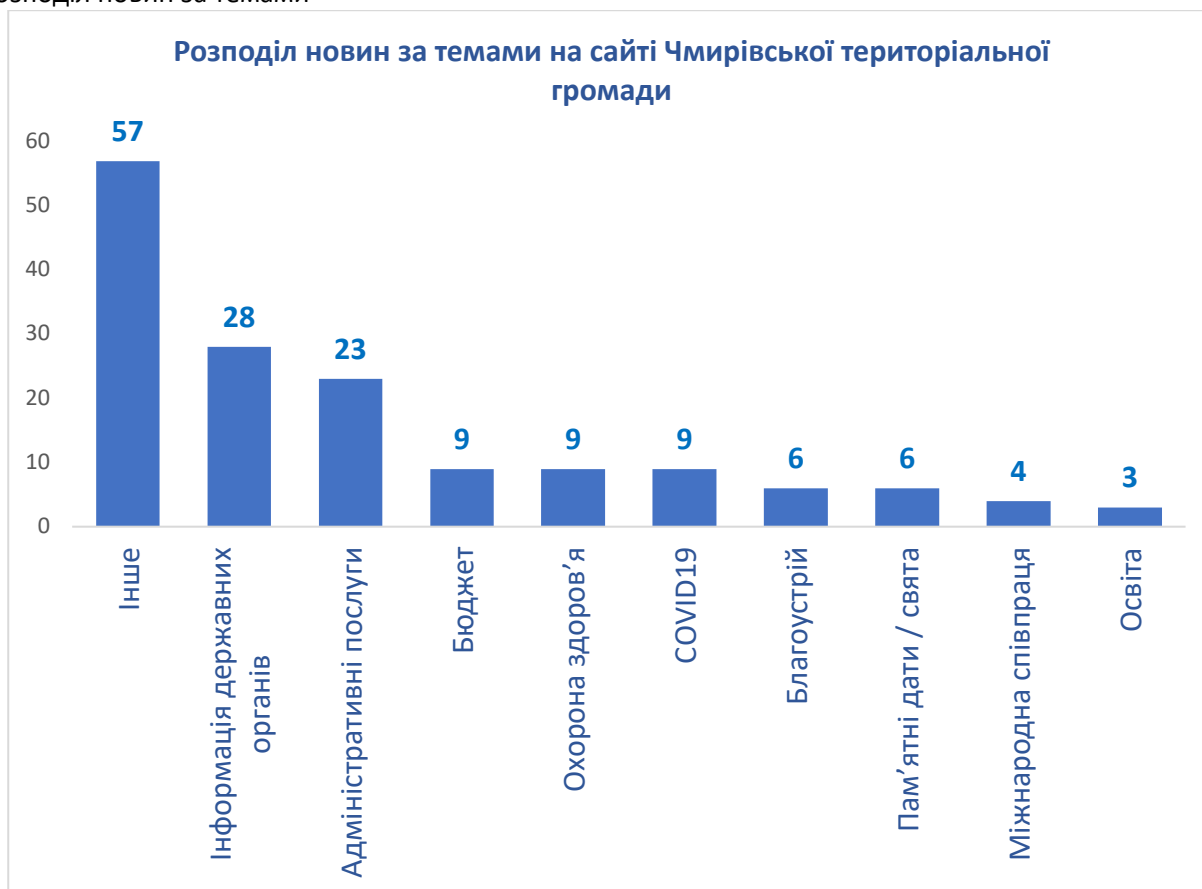

Топ-5 новин

На сайті не відображалася кількість переглядів новин на момент проведення моніторингу

Чмирівська територіальна громада

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

Звернення сільського голови Войтенка Сергія до мешканців Чмирівської громади	https://chmyrivska-gromada.gov.ua/news/1584364946/	2182	Інше
Терміново	https://chmyrivska-gromada.gov.ua/news/1584954313/	2140	Інше
Звернення Голови Чмирівської сільської ради Сергія ВОЙТЕНКА	https://chmyrivska-gromada.gov.ua/news/1588751966/	1729	Інше
Конкурс проектів Громадського бюджету на 2021 рік!	https://chmyrivska-gromada.gov.ua/news/1615278154/	1611	Бюджет
Урочисте відкриття Чмирівської сільської лікарської амбулаторії	https://chmyrivska-gromada.gov.ua/news/1615986092/	1487	Пам'ятні дати / свята

Розподіл новин за темами

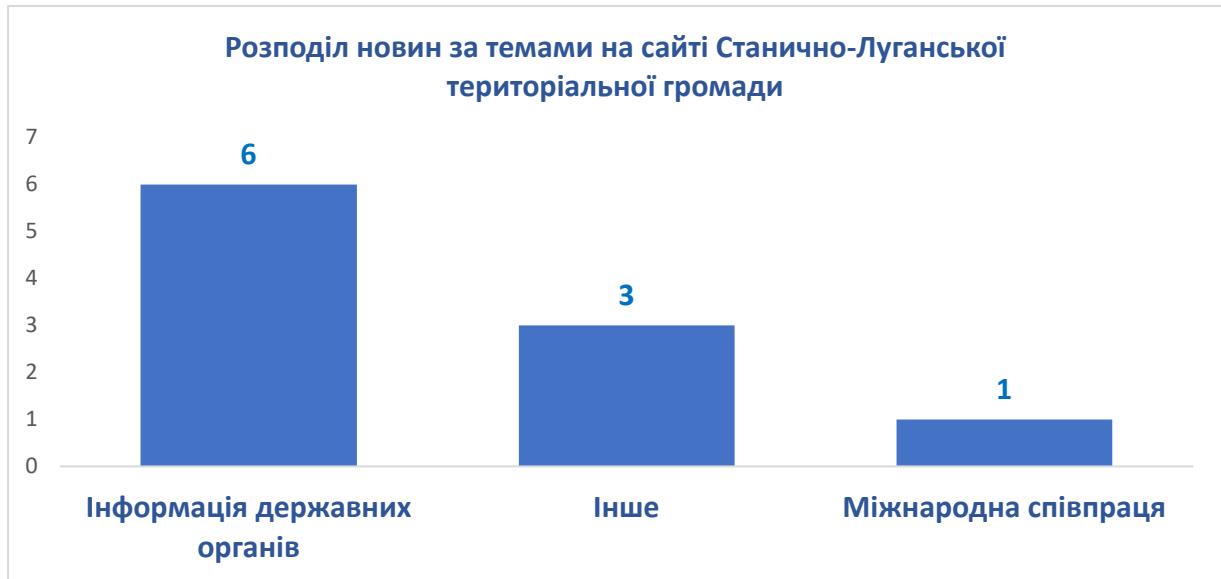

Топ-5 новин

Засідання Ради розвитку громад та територій	http://novoaydarska.gromada.org.ua/news/1614785679/	1681	Бюджет
Новоайдарське бюро правової допомоги повідомляє	http://novoaydarska.gromada.org.ua/news/1594980926/	1327	Інформація державних органів
Оголошення про проведення загальних зборів пайщиків ВАТ «Новоайдарська птахофабрика»	http://novoaydarska.gromada.org.ua/news/11263613734731/	1263	Інше
Відділ освіти Новоайдарської селищної ради повідомляє	http://novoaydarska.gromada.org.ua/news/1615969808/	1208	Освіта
Про допомогу постраждалим від домашнього насильства в умовах карантину на Луганщині	http://novoaydarska.gromada.org.ua/news/1585053264/	1197	Охорона здоров'я

Станично-Луганська територіальна громада

Розподіл новин за темами (сайт створений в 2021 році)

Топ-5 новин

На сайті не відображалася кількість переглядів новин на момент проведення моніторингу

Щастинська територіальна громада

Розподіл новин за темами

Топ-5 новин

На сайті не відображалася кількість переглядів новин на момент проведення моніторингу

Результати аналізу глибинних інтерв'ю представників органів місцевого самоврядування / військово-цивільних адміністрацій

В рамках проведення дослідження було проведено 10 глибинних інтерв'ю з представниками та представницями органів місцевого самоврядування / військово-цивільних адміністрацій. Представники Лисичанської ВЦА та Чмирівської сільської ради відмовилися від інтерв'ювання.

Для проведення глибинних інтерв'ю був використаний гайд, що містить 40 питань, які структуровані в наступні блоки:

- Організація взаємодії з громадськістю в органі місцевого самоврядування/ВЦА
- Стан взаємодії державного органу з громадськістю
- Рівень «Інформування»
- Рівень «Консультації з громадськістю»
- Рівень «Залучення до процесу вироблення політики»
- Рівень «Партнерство»
- Рекомендації

Аналізуючи відповіді на питання щодо наявності структурного підрозділу чи окремого працівника, який виконує функції організації взаємодії з громадськістю було з'ясовано, що в різних громадах використовуються різні практики. Наприклад, в Северодонецькій ВЦА, Старобільській міській раді, Навопсковській селищній раді створені окремі підрозділи, які займаються питаннями взаємодії з громадськістю. В Сватівській, Троїцькій, Білокуракінській громадах такі функції покладені на окремих співробітників. А в Новоайдарі, Станиці-Луганській, Щасті та Попасній відповідні структурні підрозділи знаходяться в стадії формування.

«На теперішній час штатний розпис Попаснянської ВЦА знаходиться на затвердженні. Тому поки що немає окремого підрозділу та я виконую ці обов'язки як заступник міського голови. В цій роботі мені допомагає відділ організаційної роботи та загальний відділ виконкому міської ради», - зазначив представник Попаснянської ВЦА.

В кожній громаді існує власна практика налагодження зв'язків структурного підрозділу чи окремого працівника, який виконує функції організації взаємодії з громадськістю з громадськістю з іншими структурними підрозділами. В окремих випадках така комунікація здійснюється на підставі відповідних регламентів, положень та посадових інструкцій. Іноді така комунікація ґрунтується на неформальних зв'язках, що сформувалися в громаді. Важливо, коли представників місцевого самоврядування є усвідомлення необхідності прозорої діяльності.

«Головне як ми координуємо – підтримуємо діалог як із громадськістю так із нашими колегами, іншими структурними підрозділами, оскільки громадськість має знати як працюють та що роблять структурні підрозділи селищної ради, які отримують кошти за свою роботу з платників податків. Це наш головний критерій», зазначив представник Новопсковської селищної ради.

Стосовно вирішення проблемних питань щодо взаємодії з громадськістю, різні громади також знаходять індивідуальні підходи. Частина громад – Білокуракінська, Сватівська, Новопсковська, Новоайдарська, Станично-Луганська в таких випадках прагнуть розбудовувати діалогові практики, використовувати різні формати безпосереднього спілкування: круглі

столи, зустрічі, обговорення. Представники Троїцької селищної ради та Попаснянської ВЦА взагалі вважають, що в них взаємодія з громадськістю налагоджена таким чином, що при спілкуванні не виникає проблемних питань, а наявні партнерські стійкі взаємовідносини.

«Ми вступаємо в перемовини, зустрічаємося, запрошуємо на зустрічі. Хоча не завжди вони проходять позитивно та доброзичливо. На жаль і таке буває. Можемо по декілька разів зустрічатися, коли справа стосується складних питань. Наприклад, так було, коли ми розглядали питання щодо можливого призупинення діяльності сільських шкіл», - розповідає представниця Білокуракінської селищної ради.

Відповідаючи на питання щодо покращення рівня організації взаємодії з громадськістю, представники ОМС та ВЦА пропонували надалі розвивати наявні позитивні практики. Зокрема, лунали пропозиції щодо введення в структуру окремого спеціаліста, до повноважень якого будуть входити питання взаємодії з громадськістю (Білокуракінська громада), розвиток можливостей для онлайн комунікації (Сватівська громада). В Попаснянській громаді зацікавлені в створенні нових та розвитку існуючих громадських організацій. А в Троїцькій громаді вважають, що створення єдиної платформи для спілкування громадських активістів покращить якість комунікації. Представник Северодонецької ВЦА вбачає в діях окремих громадських активістів ознаки політичної конкуренції та прогнозує, що в будь якій ситуації будуть люди, що незадоволені діями влади. Новопокровська селищна рада прагне розвивати відкриту комунікацію навіть при обговоренні складних питань, наприклад щодо трансформації медичної сфери.

Переважна більшість опитаних представників ОМС та ВМС вважають, що поточний рівень взаємодії органу місцевого самоврядування/ВЦА, який вони представляють, з громадськістю можна оцінити як середній або високий. Такий рівень обумовлений тим, що в громадах з'являється усвідомлення, що консолідація зусиль, особливо в кризових умовах набагато ефективніше конфронтації.

«Нічого приховувати не треба. Навпаки - чим ти більше відкритий, тим люди тобі більше довіряють, а якщо тобі люди довіряють ти становишся відповідальнішим. Повірте мені - чим більше тобі говорять люди, що ми за Вас голосували, ми від Вас очікуємо покращення і в тебе відповідальність виростає в рази і ти вже стараєшся виконати все наскільки це можливо» - підкреслила представниця Сватівської громади.

Всі учасники дослідження наголошували на наявному досвіді співпраці з громадськими організаціями, що здійснюють свою діяльність на їх території. Іноді мова йшла про реалізацію спільних проєктів, іноді про контроль дій влади з боку громадських організацій, іноді про надання гуманітарної допомоги в складних ситуаціях. Але у всіх випадках представники ОМС/ВЦА називали конкретні організації з якими вони співпрацюють, що свідчить про наявність сформованих міжсекторальних зв'язків в громадах.

Зустрічі, круглі столи, громадські слухання, особисті зв'язки, співпраця з робочими групами з громадської безпеки та соціальної згуртованості, консультації, обговорення – саме про такі формати співпраці згадували представники ОМС/ВЦА, розповідаючи про досвід співпраці з громадськістю. В якості конкретних прикладів наводились кейси, що демонстрували спільне виконання грантових проєктів, діяльність консультативно-дорадчих органів, використання механізму громадського бюджету, надання листів підтримки, розповсюдження інформації

через ЗМІ, діяльність профільних робочих груп, особисті зустрічі з керівниками ОМС/ВЦА, телефонні переговори, листування електронною поштою, скайп, зум, тощо.

Щодо змін, які зазнали механізми взаємодії через пандемію COVID-19, то більшість представників ОМС/ВЦА зазначали, що вони суттєво скоротили обсяг живого спілкування та перевели більшість заходів в дистанційні формати.

«Люди були обмежені в пересуванні, ми самі не знали як потрібно робити. Але потім спілкування перейшло в ЗУМ та Інтернет. А десь півроку ніяких активностей майже не було. Тому це крок назад. Якщо порівняти активності до пандемії та зараз – це небо та земля. Але потрошку ми розпочинаємо повертатися до спілкування наживо» - зазначила представниця Троїцької селищної ради.

Щодо наявності у органу місцевого самоврядування/ВЦА цілісної комунікаційної стратегії, то більшість опитуваних заперечували наявність такого документу. В деяких громадах питання комунікації інтегровані в загальні стратегії, але окремого документу не існує.

Розповідаючи про основні канали комунікації, за допомогою яких відбувається інформування громадськості про роботу органу місцевого самоврядування/ВЦА, переважна більшість учасників дослідження згадувала про наступні канали: газета, сайт, оголошення, соціальні мережі, дошки інформації в старостинських округах, зустрічі з депутатами. В усіх громадах організована робота з інформаційними запитами та зверненнями громадян. Також більшість органів місцевого самоврядування практикують звітування голови перед громадою як при особистих зустрічах, так і на сайтах. Вибір каналів залежить від того, з якою цільовою групою взаємодіє ОМС/ВЦА.

Цікавим досвідом поділився представник Новопсковської громади, який розповів: *«Також ми нещодавно почали користуватися таким інструментом, як громадська платформа впливу на прийняття рішень і це вже показало свій результат. Ця платформа направлена на активацію громадян, які можуть створювати ініціативні групи та виходити з пропозиціями, проектами рішень до влади»*.

А представник Северодонецької ВЦА розповів про те, що він зазвичай відключає функцію коментування в своїй стрічці в фейсбуці, щоб не провокувати суперечки. Тобто, відбувається лише найнижчий рівень взаємодії – інформування, а більш глибокі рівні взаємодії залишаються поки що поза фокусом. Проте, чиновник зауважив, що це стосується його особистої сторінки в соціальній мережі, а на офіційній сторінці можливість коментування збережена.

Попаснянська ВЦА прагне вдосконалювати роботу свого сайту в напрямку трансформації з інформаційного на комунікаційний. *«Ми намагаємося розвиватися, я вважаю нам потрібна децентралізація бюджету, потрібно переробити сайт на більш комунікаційний, а не інформаційний»* - підкреслив представник Попаснянської ВЦА.

На думку представників ОМС/ВЦА сильними сторонами взаємодії влади та громади є наявність груп самопомоги, досвід окремих підрозділів по висвітленню своєї діяльності, наявність активних людей в громадах, підтримка з боку міжнародних організацій. Слабкими сторонами, в свою чергу названі наступні: відсутність системності у висвітлення подій, слабе інтернет-покриття в окремих місцевостях, неможливість охопити висвітленням всіх сфер

розвитку громади. Окремо варто зазначити, що представники військово-цивільних адміністрацій підкреслювали роль особистості керівника в налагодженні комунікацій, що може створювати ризики для розбудови процесів взаємодії.

«У керівника ВЦА одноосібне право прийняття рішень та я не знаю як він буде ставитися до цього питання», - зазначив представник Попаснянської ВЦА.

Щодо організації процесу консультацій з громадськістю більшість громад користуються усталеними практиками, що не врегульовані нормативно-правовими актами. Лише в Попаснянській громаді затверджене відповідне положення. Зазвичай, для отримання консультацій розміщуються оголошення на сайтах та в соціальних мережах, які містять посилання на проєкт рішення/розпорядження, що буде обговорюватись. Всі учасники дослідження висловлювали думки про низьку активність мешканців щодо участі в консультаціях. Представниця Білокуракінської селищної ради зазначила *«Хотілося б покращити мабуть те щоб громадкість більш була активнішою щоб вони ми їх так залучали до роботи щоб коли ми їх запрошуємо їх приходило не п'ять шість чоловік а більше»*. Можливо недостатня активність громадян зумовлена тим, що автори пропозицій не завжди впевнені, що їх ідеї будуть почуті та враховані. Звітування про результати консультацій із громадськістю організовано лише в Новопсковській громаді. *«Ми оприлюднюємо це на сайті – скільки пропозицій надійшло, скільки враховано, скільки відхилено»*, - розповів представник Новопсковської селищної ради.

При цьому абсолютно всі учасники дослідження впевнені, що органи місцевого самоврядування/ВЦА зацікавлені у залученні мешканців до процесу прийняття рішень в їхніх громадах. *«Я не можу висловлювати думку керівництва ВЦА, зараз воно інше, кажу свою особисту думку. Всі працівники ВЦА повинні розуміти, що ми працюємо для людей. Це впливає на зменшення конфронтації в суспільстві. Також влада буде дієвою та кошти будуть витрачатися з користю. Це веде до розвитку»*, - підкреслив представник Попаснянської ВЦА. До того ж у всіх громадах, на думку чиновників, відчувається реальний вплив на прийняття рішень в громадах.

Відносно діяльності в громадах консультативно-дорадчих органів треба зауважити, що зараз в декількох громадах відбувається процес формування громадських рад (Станиця-Луганська, Білокуракіне, Троїцьке, Попасна). В Щастинській громаді така рада вже створена. В окремих громадах працюють молодіжні ради, які намагаються просувати питання, що стосуються молодіжної політики. Декілька громад підкреслюють ефективність діяльності робочої групи з громадської безпеки та соціальної згуртованості, які створені при сприянні міжнародних організацій.

Щодо впровадження в громадах інструментів локальної демократії, то окремі учасники дослідження зазначали, що навіть наявність затверджених положень про такі інструменти не гарантують їх ефективного використання. Є громади, в яких прийняті відповідні нормативно-правові акти, але жодних громадських слухань, місцевих ініціатив, електронних петицій не було зафіксовано. А, наприклад в Новопсковській громаді активно використовуються електронні петиції, електронні консультації, конкурс проєктів місцевого розвитку, звернення, загальні збори, зустрічі та громадський бюджет. До речі, саме громадський бюджет є найбільш популярним інструментом, що впроваджується в Білокуракінській, Троїцькій, Попаснянській, Сєвєродонецькій, Новопсковській громадах. При цьому, відповідаючи на запитання про

інструменти локальної демократії, представник Щастінської ВЦА задав зустрічне риторичне запитання «*Ви вважаєте, що можлива демократія при ВЦА?*».

Аналізуючи сильні та слабкі сторони, що проявляються в роботі органу місцевого самоврядування/ВЦА в частині залучення громадськості до прийняття рішень, учасники дослідження відмічали, що необхідно розвивати громадську активність. «*Ми небайдужі та хочемо достукатись до громадськості. Знаєте в інших громадах громадськість сама йде до ОМС та щось вимагає, пропонує, а нас якісь безініціативні. Я за ними бігаю та прошу щось пропонувати, що їм потрібно*», - покаржилась представниця Троїцької селищної ради.

Важливо, що представники місцевої влади іноді усвідомлюють, що потрібно інституціалізувати комунікаційні процеси в громадах, що має призвести до покращення взаємодії. «*Слабкі сторони в нас - не вироблено чіткого стандарту за яким громадськість залучається до прийняття рішень. Комунікаційної стратегії і нас не існує. Тобто є ще над чим працювати*», - зазначив представник Новопсковської селищної ради.

При розгляді питання щодо укладення довгострокових або короткострокових договорів (меморандумів, декларацій тощо) про співпрацю з тими чи іншими організаціями громадянського суспільства та органами місцевого самоврядування/ВЦА було з'ясовано, що практично всі громади мають досвід підписання таких документів. При цьому, в переважній кількості випадків мова йшла про підписання угод, які були обов'язковою умовою для співпраці з міжнародними організаціями.

Щодо подальшого розвитку комунікацій в громадах учасники дослідження висловлювалися за продовження та розвиток процесів взаємодії. При цьому важливим аспектом є те, що на рівні громади до таких процесів обов'язково має бути долучено керівництво ОМС/ВЦА. Представниця Троїцької громади підкреслила: «*Влада повинна бути зацікавлена у взаємодії з громадою, це сама головна рекомендація. Тому що коли навчають працівника підрозділу гендерної рівності, він це розуміє, але не може вплинути та змінити процес, а керівник не розуміє цієї проблеми та блокує зміни. Тому керівник повинен розуміти важливість процесу взаємодії*».

В рамках проведення дослідження було проведено 14 глибинних інтерв'ю з представниками та представницями інститутів громадянського суспільства.

Для проведення глибинних інтерв'ю був використаний гайд, що містить 32 питання, які структуровані в наступні блоки:

- Стан взаємодії державного органу з громадськістю
- Рівень «Інформування»
- Рівень «Консультації з громадськістю»
- Рівень «Залучення до процесу вироблення політики»
- Рівень «Партнерство»
- Рекомендації

Відповідаючи на питання щодо власної обізнаності про діяльність міської влади всі учасники дослідження зазначили, що вони мають середній або високий рівень обізнаності. Це пояснюється тим, що абсолютна більшість учасників дослідження цікавляться інформацією про діяльність міської влади. Представниця Чмирівської громади зазначила: *«Звичайно, інформація про діяльність міської влади для мене дуже важливо. Бо я хочу тут жити, комфортно жити. Я сплачую податки, тому я хочу знати як все працює. Хочу бути включеною у цей процес і контролювати його»*.

Оцінюючи поточний рівень взаємодії органу місцевого самоврядування/ВЦА вашої громади з громадськістю та розмірковуючи над причинами такого стану, учасники дослідження висловили достатньо широкий відповідь. Є громади, де рівень взаємодії оцінений достатньо позитивно. Мова йде про Сватівську, Троїцьку, Попаснянську, Новопокровську, Старобільську та Станично-луганську громаду. На думку учасників дослідження – мешканців цих громад високий рівень взаємодії обумовлений завершенням процесів децентралізації, достатньою кількістю комунікаційних заходів, бажанням влади розбудовувати співпрацю, особистою зацікавленістю керівників громад, доступність інформації про діяльність влади.

«Я думаю в нашій громаді доволі таки хороший рівень спілкування, в нас є співробітництво, є спільні заходи, спільні проекти, в цілому влада йде на контакт з громадськістю», - зазначила представниця Сватівської громади.

Також є низка громад, в яких рівень співпраці оцінений як середній. Мова йде про Білокуракінську, Новоайдарську та Щастинську громади. В цих громадах комунікаційні процеси знаходяться в стадії формування і громадські активісти демонстрували стриманий оптимізм.

На жаль, є й такі громади, де учасники дослідження оцінили рівень взаємодії з владою як недостатній. Це стосується Северодонецької, Лисичанської та Чмирівської громад. На думку представниці Северодонецької громади це зумовлено *«відсутністю розуміння представників ВЦА важливості взаємодіяти з представниками громадськості. Вони не бачать вигоду для себе в процесі взаємодії з громадою»*.

Щодо залучення громадських організацій, що представляли учасники дослідження до розвитку громади, представники Сватівської, Попаснянської, Новоайдарської, Чмирівської та Щастинської громади зазначали, що їх залучали в якості місцевих експертів при розробці та

обговоренні різних документів: стратегій, паспортів громад, гендерних мап, проектів економічного розвитку, тощо

Троїцька, Лисичанська, Новопсковська, Старобільська та Северодонецька громади мають досвід спільної реалізації проектів та ініціатив. При цьому варто зазначити, що на думку представників ІГС, ініціаторами таких процесів частіш за все ставали самі громадські організації. «Але потрібно звернути увагу на те, що ініціатива співпраці йде від нас, представників громадських організацій. Жодної ініціативи від влади я не чула», - зазначила представниця Лисичанської громади.

Розповідаючи про форми чи механізми взаємодії з громадськістю, що найчастіше використовує орган місцевого самоврядування/ВЦА, громадські активісти назвали достатньо широкий спектр інструментів, що ґрунтуються на принципах взаємодії. Зокрема мова йшла про загальні збори, бюджет участі, громадські обговорення, молодіжні та громадські ради, створення публічних просторів, круглі столи, опитування, надання листів підтримки, підписання меморандумів, петиції, консультації, особисті зустрічі, телеграм канал, спілкування електронною поштою та телефоном, використання соціальних мереж, зустрічі голів ОМС/ВЦА з населенням. Це свідчить про різноманітність підходів та наявність своїх усталених практик співпраці в кожній громаді. Проте існує і загроза, про яку згадують учасники дослідження, що кількість наявних механізмів не переходить в якість і частина інструментів залишається суто формальними. *«Можна сказати, що ніяких форм взаємодії не використовують, це все формально. Якщо проводять громадські слухання, то «зганяють» лише працівників комунальних підприємств, які начебто представляють громаду. А загалом не виконують статут громади»*, - покаржилась представниця Северодонецької громади. Подібну думку висловлює і представниця Білокуракінської громади: *«Найчастіше заходи проводять в нас тільки з подачі ООН, ПРООН. Розумієте, відбувається це тільки коли їм треба, коли їх змусять»*.

Відповідаючи на питання щодо змін, що зазнали механізми взаємодії через пандемію COVID-19 представники громадських організацій зазначали, що там, де була налагоджена активна співпраця заходи перейшли в онлайн режим, але продовжилися хоч і зі зниженою ефективністю. А в громадах, які і раніше не сильно прагнули до розвитку взаємодії карантинні обмеження використали для ще більшої мінімізації контактів між ОМС/ВЦА та громадськістю. *«Пандемія COVID-19 негативно вплинула на можливості користатися механізмами взаємодії місцевої влади з громадськістю. Прикриваючись карантинними обмеженнями ВЦА закрилась, потрапити на особистий прийом майже не можливо»*, - розповіла представниця Лисичанської ВЦА. Іншим досвідом поділилася представник Попаснянської громади: *«Майже всі зустрічі було переведено в онлайн режим. Активно використовуємо програму Zoot, навіть стратегію розвитку громади обговорювали онлайн. Треба зазначити, що це ніяк не погіршило ситуації, якщо ми маємо бажання спілкуватися та взаємодіяти, ми це робимо»*.

Основними каналами комунікації, що використовують громадські активісти для отримання інформації про роботу органу місцевого самоврядування/ВЦА на Луганщині є офіційні сайти, соціальні мережі, оф-лайн та онлайн зустрічі, звернення та запити на публічну інформацію, особисті прийоми та друковані видання, що збережені в окремих громадах. При цьому, незважаючи на широкий спектр каналів комунікації учасники дослідження переважно не в повній мірі задоволені обсягом та якістю інформації, яку вони отримують. *«Інформації недостатньо. Якщо проходять набори в комісії, громаду про це не повідомляють, люди не обізнані. Якщо б я хотіла прийняти участь в якихось зборах, долучитися до якихось*

обговорень, дуже важко дізнатися таку інформацію, вона розміщується або в останній день – майже де-факто, або взагалі не розміщується», - поділилася представниця Чмирівської громади. І навіть у випадках, коли обсяг інформації є задовільним люди висловлюють потребу в більш цікавих форматах подання такої інформації. Представниця Старобільської громади зазначила «Мені б хотілося інфографики, діаграм, відео. Можна було б публікувати фото «було» і «стало». Загалом з точки зору інформованості – все ок, а ось подачу можна було б зробити краще. Треба додавати відео, тому що зараз взагалі суспільство трансформується під відео. Так цікавіше».

Що стосується питання довіри до інформації офіційних органів громад, то в більшості випадків така довіра зафіксована, проте в окремих випадках вона має трохи нижчий рівень, коли люди відчують, що факти подаються в звуженому обсязі. При цьому представники Лисичанської та Северодонецької громад зазначили, що вони відчують низький рівень довіри до інформації, що надають відповідні ВЦА. «Я не довіряю повністю інформації. Іноді ти бачиш своїми очима речі які протирічать документам», - зазначила представниця Северодонецької громади.

Відносно аналізу сильних та слабких сторін в питаннях налагодження взаємодії влади з громадськістю, громадські активісти відокремили наступні сильні сторони: різноманітність каналів комунікації, наповненість офіційних джерел інформації, відкритість до спілкування керівників окремих громад, Серед слабких сторін називалася недостатня оперативність в подачі інформації, не врахування потреб цільових аудиторій при виборі каналу для комунікації, обмеження доступу до інформації в умовах ВЦА, спосіб інформування про події пост-фактум, формальний підхід при впровадженні інструментів локальної демократії, нездатність влади сприймати критику, тощо. Представниця Новопокровської громади поділилась своїми думками з цього приводу: «Інформування в нас на високому рівні тому що влада дійсно відкрита до людей. Якщо ще п'ять років назад було влада – сама по собі, а люди самі по собі – то зараз цього не має. Інформаційні канали значно покращились. А слабкі сторони – влада не хоче слухати критику. Навіть конструктивну. Можуть видалити коментарі, заблокувати в вайбері. Є ще й таке – там «спеціальні» люди під коментарем з критикою починають висміювати саму людину, що написала коментар, а не спілкуватися по суті коментаря. Тобто переходять на особистості. Вони не люблять щоб їх критикували».

Визначаючи форми консультацій із громадськістю, що використовуються в органі місцевого самоврядування/ВЦА учасники дослідження назвали цілу низку таких форм. Зокрема, мова йшла і про групові обговорення в форматі зустрічей, круглих столів та фокус груп, і про збір пропозицій в дистанційному форматі, і про діяльність колегіально-дорадчих органів. Учасники ділилися власним досвідом залучення до таких консультацій. Половина з них долучалася до проведення консультацій при розробці окремих програм та політик. В цьому випадку також іноді лунали звинувачення в формальній організації цього процесу. «Да, декілька разів нас запрошували. Тобто їм були потрібні фото - як вони гарно співпрацюють з громадськістю. Прийшли ми всі. Поговорили. І що? Нічого. Тому ми дуже рідко ходим на ці зустрічі», - поділилась враженнями від консультацій представниця Новопокровської громади.

Представники Лисичанської, Северодонецької, Попаснянської, Станично-Луганської та Щастинської ВЦА взагалі не мають досвіду залучення до консультацій. Представниця Лисичанської громади так описала власний досвід: «Ніколи Лисичанська ВЦА не залучала нас, як представників громадськості для консультацій під час підготовки та прийняття

рішень. Маємо досвід залучення представників влади до консультацій з нашої ініціативи. Але присутність представників влади на вказаних консультаціях є номінальною».

Щодо покращення рівня організації консультацій громадські активісти рекомендували підсилити діяльність щодо активізації громадян для активної участі у розвитку громади, щодо організації зустрічей та консультацій з різними категоріями населення на основі вивчення їх потреб та забезпечення публічного звітування про кількість врахованих пропозицій під час консультування.

Відносно діяльності дорадчих колегіально-дорадчих органів при ОМС/ВЦА досить розповсюдженою практикою є створення молодіжних рад, які створені в 4 громадах, при цьому часто ініціатива їх створення належала міжнародним організаціям. В окремих громадах працюють робочі групи з громадської безпеки та соціальної згуртованості, що також були запроваджені в межах міжнародних проєктів. Проте в низці громад зараз ініційований процес по створенню громадських рад, а в Щастинській громаді така рада була створена в квітні 2021 року.

Розповідаючи про механізми локальної демократії, що використовуються в громадах, представники ІГС називали в якості таких механізмів відкритий доступ до засідань колегіальних органів (Сватівська та Старобільська громади), громадські слухання (Троїцька, Старобільська, Чмирівська та Новопокковська громади), Громадський бюджет (Северодонецька громада, Старобільська, Новопокковська та Новоайдарська громади).

Щодо зацікавленості органів місцевого самоврядування/ВЦА у залученні мешканців до процесу прийняття рішень представники громадськості відносяться по різному. В окремих громадах – Лисичанська, Северодонецька учасники дослідження відверто говорять про повну відсутність такої зацікавленості. В деяких громадах таких як Троїцька, Сватівська, Старобільська, Станично-Луганська, Щастинська, Новопокковська громадські активісти вважають, що така зацікавленість є. При цьому іноді залучення громадян носить виключно фасадний характер. Своїми думками поділилася представниця Новопокковської громади *«Вони так зацікавлені – спочатку вони щось задумали, а потім підтягують до своєї задумки громадську думку. Тобто – нам ваша думка важлива, якщо вона співпадає з нашою думкою»*. В наслідок цього, в більшості громад учасники дослідження не відчують, що мешканці реально впливають на процес прийняття рішень.

При цьому більшість громадських організацій мають досвід підписання меморандумів та отримання листів підтримки з боку ОМС/ВЦА. Всі такі випадки стосуються співпраці з міжнародними організаціями та реалізацією грантових проєктів.

Визначаючи сильні та слабкі сторони, що проявляються в органів місцевого самоврядування/ВЦА в частині розбудови партнерства учасники дослідження відмічали, що важливо зберегти та розвивати наявні напрацювання. Сильною стороною однозначно є готовність влади формалізувати відносини шляхом надання листів-підтримка та укладання меморандумів про співпрацю. До слабких сторін відноситься прагнення влади працювати з обмеженим колом громадських організацій, що демонструють лояльність до дій влади. Представники громадських організацій, що працюють в умовах військово-цивільних адміністрацій зазначали, що така форма влади суттєво обмежує можливості партнерства. *«Головною перешкодою в розбудові партнерства влади та громадськості є узурпація влади з боку керівництва Лисичанської ВЦА»*, - прямо заявляє представниця Лисичанської громади.

Розмірковуючи над покращенням комунікації в громадах учасники дослідження схилялися до думки, що потрібно більше інформації про процес прийняття рішень, про забезпечення прозорості, відкритості та підзвітності. Також підкреслювалось необхідність створення повноцінних громадських рад, розвиток комунікаційних каналів, адаптованих під запити різних аудиторій, впровадження неформальних зустрічей мешканців з керівництвом громади, підсилення впливу на бюджетні процеси в громаді. Окремо говорилось про необхідність переходу від фасадної до реальної демократії та поновлення виборчих прав в окремих громадах Луганщини, де введені ВЦА. Стосовно останньої пропозиції чітко висловилась представниця Лисичанської громади: *«Для покращення стану взаємодії місцевої влади з громадськістю необхідно провести місцеві вибори. Це дасть змогу обрати місцеву владу саме мешканцям громади, які зацікавлені в розбудові демократії у нашому суспільстві»*.

Результати аналізу опитування мешканців Луганщини щодо комунікації з ОМС/ВЦА за допомогою google-опитувальника

В опитуванні мешканців Луганщини щодо комунікації з ОМС/ВЦА за допомогою google-опитувальника взяло участь 48 респондентів, що представляють всі 12 громад – учасниць проєкту. Середній вік опитуваних склав 44 роки. В дослідженні взяло участь 32 жінки та 16 чоловіків. Серед учасників 29 осіб мають вищу освіту, 10 осіб – неповну вищу та 9 осіб середню освіту. Частина учасників представляли інститути громадянського суспільства, частина була просто мешканцями громад з активною життєвою позицією.

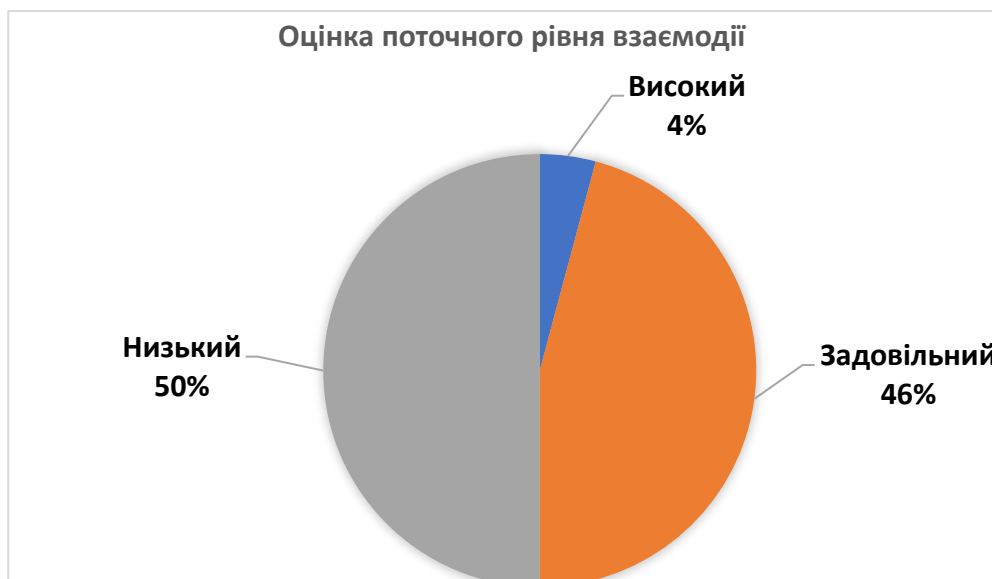
На діаграмі наведена інформація про розподіл респондентів в розрізі громад

Практично кожен п'ятий учасник дослідження вважає себе обізнаним щодо діяльності органів місцевого самоврядування або військово-цивільних адміністрацій своїх громад. Всі учасники дослідження очікувано цікавляться діяльністю місцевої влади.

Оцінюючи поточний рівень взаємодії своєї ОМС/ВЦА з громадськістю кожен другий учасник дослідження зазначив, що такий рівень взаємодії є низьким. Лише дві особи, які мешкають в Станично-Луганській та Щастинській громадах вважають поточний рівень взаємодії високим.

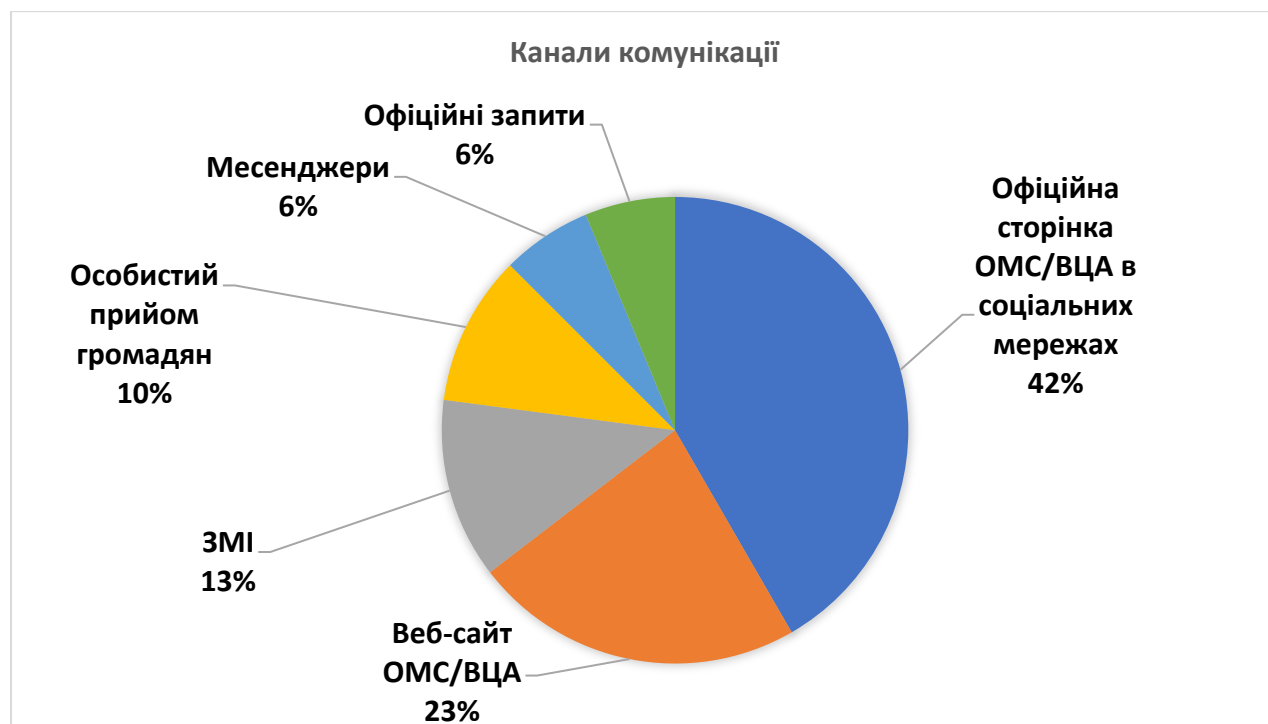

Що стосується змін в процесах комунікації, що відбулися через пандемію COVID-19, практично половина опитаних (23 особи) зазначили погіршення стану комунікацій. Частіш за все, в якості ілюстрації своїх думок наводилися приклади обмеження доступу громадян до засідань колегіальних органів, зменшення кількості оф-лайн зустрічей, перехід комунікації в формат листування. Також, в окремих випадках зазначалось, що інформація, яка стосується COVID-19 частіш за все дублюють інформацію Міністерства охорони здоров'я та Кабінету міністрів. При цьому значна кількість учасників дослідження підкреслювала, що більша частина змін зумовлена не стільки пандемією, а зміною персоналії у владних кабінетах.

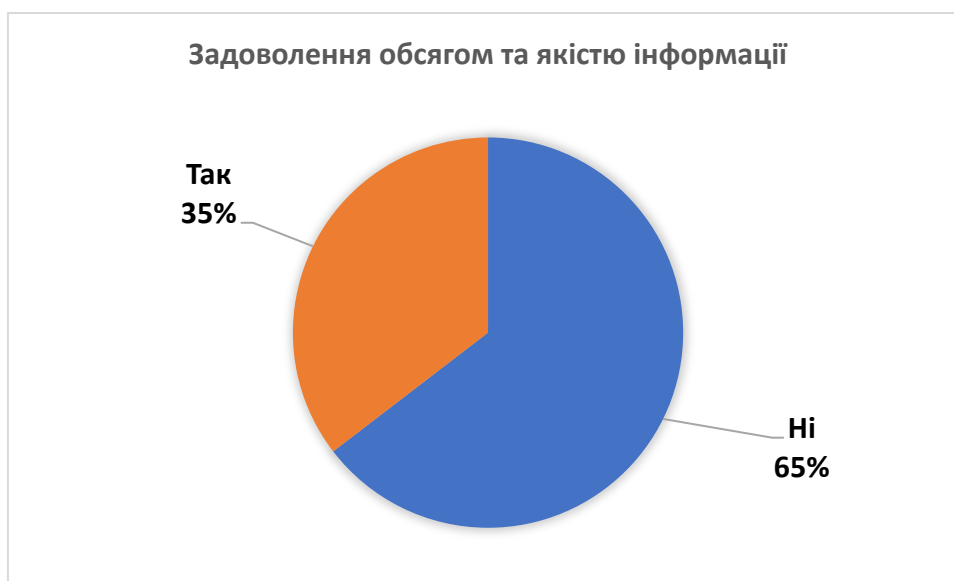
Що стосується сфер, до яких залучалися респонденти в процесі комунікації з ОМС/ВЦА, то спектр таких тем достатньо різноманітний. Найбільш популярними є питання благоустрою, освіти, безпеки, бюджету та відзначення пам'ятних дат. Також 40% респондентів зазначили, що залучалися до розгляду інших тем.

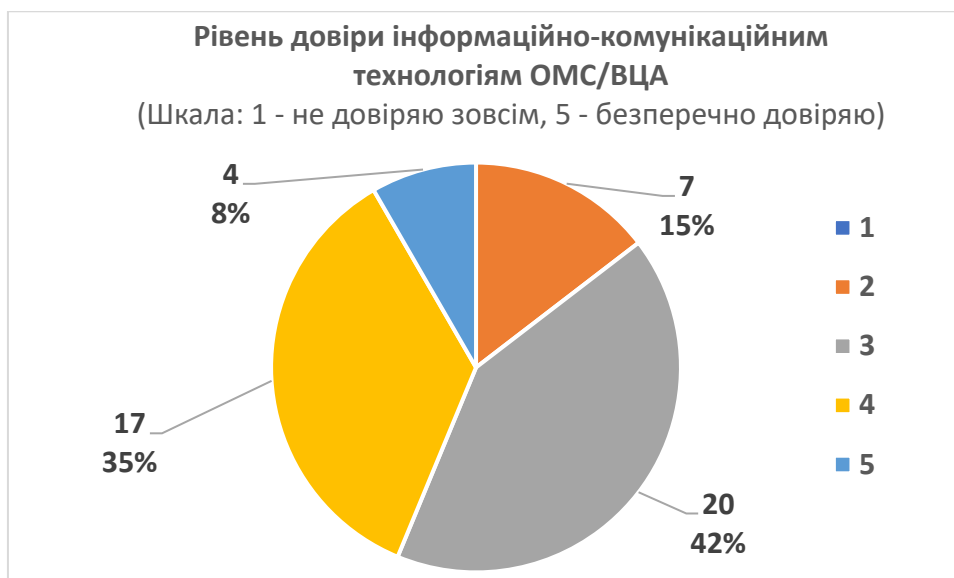
Стосовно використання каналів комунікації, то 71% респондентів використовують канали, які передбачають використання Інтернет-технологій (веб-сайти, соціальні мережі, месенджери). При цьому часові проміжки частоти відвідувань офіційних сайтів ОМС/ВЦА знаходяться в діапазоні від 1 дня до 1 разу на квартал.

Майже дві третини респондентів не задоволені обсягом та якістю інформації, яку вони отримують про роботу ОМС/ВЦА своєї громади.

Кожен п'ятий учасник дослідження оцінив рівень довіри інформаційно-комунікаційним технологіям ОМС/ВЦА на середньому рівні. При цьому 43% респондентів оцінили власний рівень довіри достатньо високо, поставивши оцінки 4 та 5 по п'ятибальній шкалі.

16 осіб з числа учасників дослідження зазначили, що вони залучалися до проведення консультацій з громадськістю під час підготовки та прийняття рішень тим чи іншим шляхом: залучення до діяльності робочих груп та дорадчо-колегіальних органів, через участь в Громадському бюджеті, шляхом телефонних та особистих консультацій.

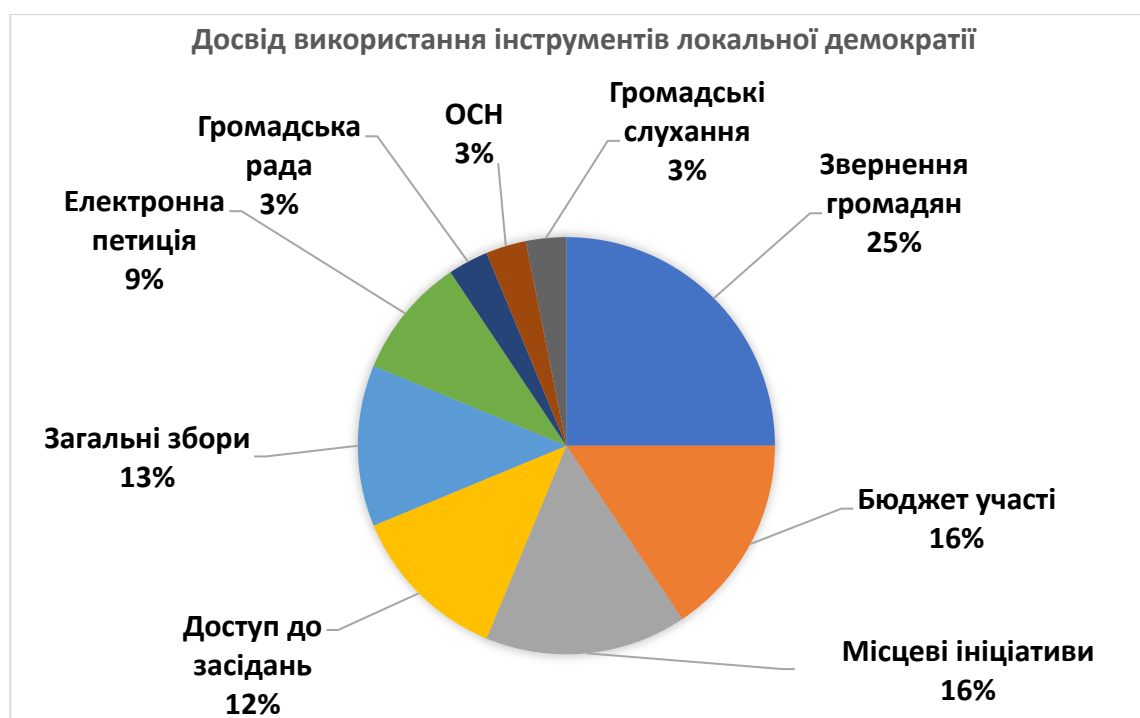
При цьому більше половини учасників дослідження зазначили, що вони не були залучені до розробки стратегічних документів своїх громад.

Стосовно діяльності дорадчо-колегіальних органів, то респонденти зазначили, що громадські ради створені лише в Щастинській, Білокуракінській та Троїцькій громадах. Проте, в окремих

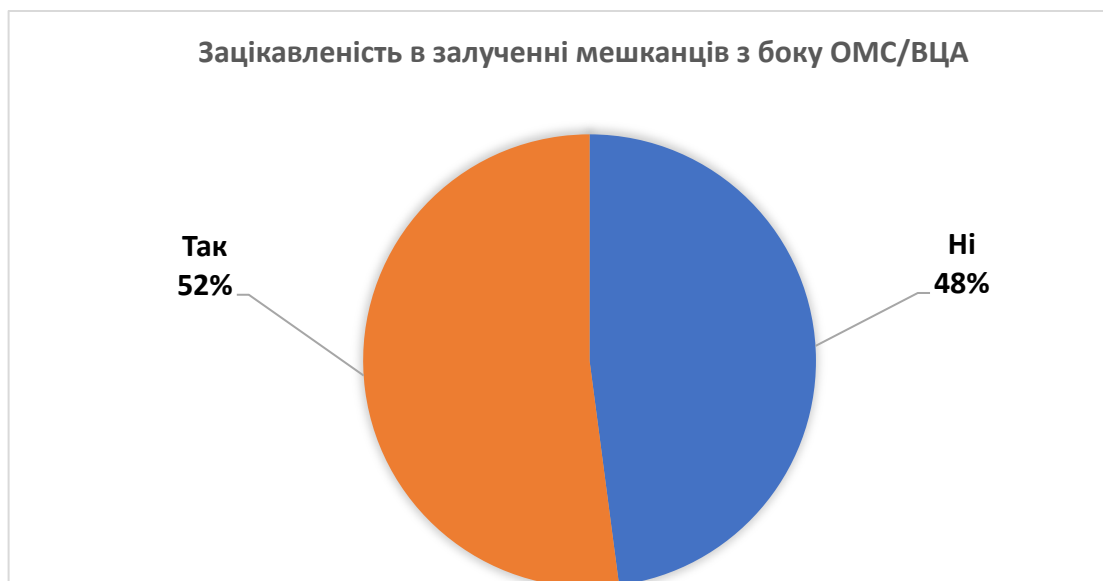
громадах використовуються також альтернативні формати дорадчо-колегіальних органів: громадська платформа, група з соціальної єдності, молодіжні ради. При цьому 46% відсотків респондентів оцінюють вплив на прийняття рішень в громаді з боку дорадчо-консультативних органів як відсутній або мінімальний.

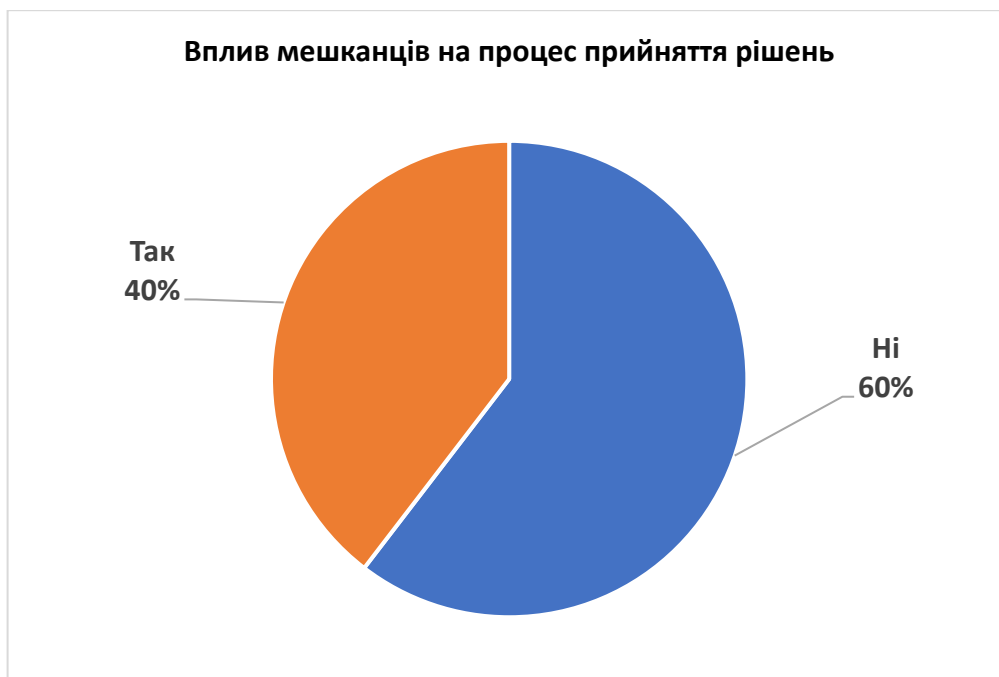
Стосовно особистого досвіду респондентів по використанню механізмів локальної демократії, то найбільш популярними є наступні механізми: звернення громадян (25%), Бюджет участі (16%), Місцеві ініціативи (16%). При цьому 31 респондент зазначив, що процедури локальної демократії, що закріплені в місцевих нормативно-правових актах не є чіткими й прозорими.

Практично половина респондентів вважає, що ОМС/ВЦА зацікавлені у залученні мешканців до процесу прийняття рішень в громаді.

Стосовно того чи відчувають респонденти в своїх громадах вплив мешканців на процес прийняття рішень в своїх громадах, 60% осіб, які взяли участь в дослідженні зазначили, що такий вплив відсутній.

Стосовно рекомендацій для покращення рівня комунікацій в своїх громадах учасники дослідження рекомендували підсилити інформаційну складову, використовуючи потреби різних цільових аудиторій, залучати громадських активістів до діяльності робочих груп, планувати, підсилювати прозорість та підзвітність ОМС/ВЦА. Особливо на цьому наголошували представники громад, в яких створені військово-цивільні адміністрації, оскільки через відсутність в громаді виборних органів вплив на прийняття рішень становиться ще меншим.

Ключові висновки

- ❖ Аналіз результатів дослідження показав, що в громадах, які взяли участь в дослідженні всі зацікавлені сторони визнають потребу налагодження ефективної комунікації органів влади з громадськістю. Необхідність такої взаємодії усвідомлюється як на рівні ОМС/ВЦА так і на рівні інститутів громадянського суспільства.
- ❖ Результати дослідження продемонстрували, що найбільш ефективно організовані комунікаційні процеси в тих громадах, які мають в структурі ОМС/ВЦА спеціальний підрозділ з питань взаємодії. Зокрема, Старобільська, Новопсковська та Северодонецька громади, які є лідерами за результатами дослідження, мають відповідний підрозділ. При цьому, жодна з громад, що взяли участь в дослідженні не має в якості окремого документу комунікаційної стратегії, що перешкоджає налагодженню ефективної комунікації з громадянами та призводить до дещо хаотичної комунікаційної діяльності.
- ❖ Комунікація ОМС/ВЦА в кризові періоди в більшості випадків не відповідає в повній мірі потребам громадян. Це стосується як оперативності, так і доступності, і повноти надання інформації. Також варто зазначити, що нормативно-правові документи, які регламентують впровадження механізмів локальної демократії не були адаптовані до умов карантинних обмежень. За результатами дослідження була ідентифікована наступна тенденція: ОМС/ВЦА, які до введення карантинних обмежень демонстрували достатньо високий рівень взаємодії, після запровадження карантину оперативно впровадили дистанційні методи співпраці, а громади, в яких ОМС/ВЦА були не налаштовані на співпрацю, використали карантинні обмеження для ще більшої закритості.
- ❖ Найбільш розповсюдженим механізмом локальної демократії в громадах, які досліджувалися є громадський бюджет/бюджет участі. При цьому варто підкреслити, що навіть в самих успішних випадках, цей інструмент часто використовується для покращення інфраструктури бюджетних установ, підміняючи собою практику розробки та реалізації цільових бюджетних програм. Інші інструменти часто носять «фасадний» характер, що проявляється в тому, що навіть при наявності регламентуючих документів використання таких механізмів є незначним та таким, що не впливає суттєво на прийняття рішень в громадах. Ідентифіковані непоодинокі випадки імітації впровадження інструментів локальної демократії шляхом залучення до їх реалізації виключно представників структурних підрозділів та комунальних підприємств відповідних ОМС/ВЦА.
- ❖ Всі ОМС/ВЦА громад, що брали участь в дослідженні мають офіційні сайти. Проте обсяг інформації, який на них розміщується, а особливо структура подання інформації та її ускладнений пошук обмежують доступ мешканців громад до актуальної інформації. Щодо забезпечення рівного доступу до інформації варто також зауважити, що не всі сайти адаптовані для людей з порушеннями зору. Лише Чмирівська, Новопсковська, Сватівська, Троїцька, Білокуракинська та Станично-Луганська громади мають відповідну адаптацію.
- ❖ Аналіз результатів дослідження показав, що рівень комунікації в громаді та її ефективність в значній мірі залежить від особистої позиції лідера/лідерки громади та його/її власного погляду на налагодження комунікаційних процесів. Також була ідентифікована розповсюджена практика взаємодії, яка ґрунтується виключно на особистих зв'язках між представниками і представницями ОМС/ВЦА та

представниками і представницями ІГС. Відповідно така взаємодія не підкріплена конкретними прописаними процедурами, що не забезпечує сталість такої взаємодії.

- ❖ Аналіз результатів дослідження продемонстрував, що в громадах, де працюють повноцінні органи місцевого самоврядування комунікаційні процеси є більш розвинутими та відкритими. Спостерігається готовність до діалогу з різними зацікавленими сторонами, звертається увага на думку виборців та більше уваги приділяється питанням формування довіри. В громадах, де працюють військово-цивільні адміністрації ситуація залежить виключно від особистої позиції керівника ВЦА і комунікація носить відверто закритий характер, що критично обмежує вплив мешканців на прийняття рішень в громаді.
- ❖ Аналіз результатів дослідження показав, що в громадах, які утворилися в 2020 році тільки налагоджуються комунікаційні процеси. Через великий обсяг трансформаційних процесів, пов'язаних з реформою децентралізації, що потребують значних адміністративних зусиль, питання ефективної комунікації в цих громадах не є пріоритетними. При цьому, незважаючи на невисокі базові рейтингові позиції, такі громади мають шанс розвивати ефективну комунікацію у випадку наявності «політичної волі» та бажання налагодити ефективні процеси з самого початку роботи.
- ❖ Аналіз результатів дослідження показав, що навіть громади – лідери рейтингу здійснюють комунікацію переважно на найнижчому рівні взаємодії – на рівні «Інформування». Перехід на більш високі рівні взаємодії: консультації, діалог, партнерство потребує більш значних зусиль з обох сторін. В окремих випадках, перешкодою для впровадження вищих рівнів взаємодії є недостатня активність самих громадян та брак у них знань і навичок щодо налагодження ефективної співпраці.
- ❖ В ході аналізу результатів дослідження був ідентифікований суттєвий вплив на комунікаційні процеси в громадах з боку міжнародних організацій. Зокрема, під впливом міжнародних інституцій розробляються окремі документи, які регламентують відповідні механізми та створюються окремі дорадчі органи. Проте, досить часто, такі механізми або залишаються на папері, або носять суто формальний характер. Проте, міжнародні організації, які мають гарно структуровані комунікаційні процедури, співпрацюючи з представниками ОМС/ВЦА часто демонструють практики ефективної взаємодії та мотивують органи влади імплементувати в свою діяльність найкращі комунікаційні практики.
- ❖ В результаті проведеного аналізу з'ясувалося, що всі ОМС/ВЦА громад, що брали участь в дослідженні, представлені в соціальних мережах. В переважній більшості випадків, мова йде про сторінку ОМС/ВЦА в мережі Facebook. Практично завжди інформація на таких сторінках повністю дублює інформацію з офіційного сайту, не використовуючи новітні підходи: інфографіка, відео, кпшн, тощо. В більшості громад (окрім Северодонецької, Лисичанської та Білокуракінської) в соціальних мережах також присутні голови ОМС/ВЦА, які ведуть активну комунікацію з громадянами на особистих сторінках.
- ❖ Аналіз результатів дослідження показав, що всі ОМС/ВЦА громад, що брали участь в дослідженні, наповнюють стрічку новин на офіційних сайтах, частіш за все надають інформацію щодо свят та інших пам'ятних заходів, розповідають про успіхи в спорті та культурі, висвітлюють «паркетні» події за участі керівників ОМС/ВЦА, передрукують інформацію державних органів. У всіх випадках новини не передбачають отримання зворотного зв'язку.

Рекомендації¹

Спираючись на результати проведеного комплексного дослідження з метою запровадження кращих рішень та практик в діяльність органів місцевого самоврядування/військово-цивільних адміністрацій Луганщини, що будуть сприяти зростанню ефективності комунікації, в тому числі в кризових умовах РЕКОМЕНДУЄМО:

- ❖ ОМС/ВЦА забезпечити розробку та оприлюднення на офіційних сайтах всіх ключових стратегічних документів, які мають в обов'язковому порядку містити питання взаємодії ОМС з громадськістю. Зокрема, мова йде про наступні документи:
 - Стратегія розвитку громади
 - Комунікаційна стратегія
 - Регламент роботи ОМС або Положення про ВЦА
 - Структура ОМС/ВЦА
 - Положення про підрозділ з питань взаємодії
 - Посадові інструкції працівників підрозділу з питань взаємодії
 - Контактна інформація структурних підрозділів з питань взаємодії
 - Програма висвітлення діяльності ОМС та звіт про її виконання
 - Тендерна документація на закупівлю послуг з висвітлення діяльності

- ❖ Розвиваючи взаємодію ОМС/ВЦА з громадськістю на рівні «Інформування», опублікувати в повному обсязі на офіційних сайтах наступну інформацію/документи:
 - Графік особистого прийому
 - Процедура запису на особистий прийом (в тому числі з використанням дистанційних форматів)
 - Актуальна контактна інформація керівництва ОМС/ВЦА
 - Актуальна контактна інформація структурних підрозділів ОМС/ВЦА
 - Зразки звернень та інформаційних запитів до ОМС/ВЦА
 - Інформація про адміністративні послуги
 - Інформація про публічні закупівлі ОМС/ВЦА
 - Інформація про діяльність комунальних підприємств
 - Інформація про містобудівну документацію
 - Інформація про бюджет громади
 - Проекти рішень/розпоряджень (в тому числі проекти розпоряджень голів ВЦА у відповідності до норм Закону про доступ до публічної інформації)
 - Рішення/розпорядження ОМС/ВЦА в придатному для аналізу форматі публікації рішень (microsoft, машиночитний формат)
 - Адаптувати офіційні сайти ОМС/ВЦА для людей з порушеннями зору

- ❖ Розвиваючи взаємодію ОМС/ВЦА з громадськістю на рівні «Консультації», опублікувати в повному обсязі на офіційних сайтах наступну інформацію/документи:
 - Інформація про діяльність гарячої лінії
 - Розділ «Обговорення регуляторних актів»
 - Розділ «Опитування»

¹ Для кожної з громад, що брали участь в дослідженні будуть підготовані особисті рекомендації з урахуванням реального стану розвитку комунікацій в окремій громаді.

- Онлайн трансляція засідань колегіальних органів з увімкненою функцією для коментування
 - Оголошення про зустрічі з громадою керівництва ОМС/ВЦА та інформація про їх проведення
 - Звіти про розгляд та врахування/відхилення пропозицій громадськості при прийнятті НПА
- ❖ Розвиваючи взаємодію ОМС/ВЦА з громадськістю на рівні «Діалог», опублікувати в повному обсязі на офіційних сайтах наступну інформацію/документи:
 - Окремий розділ з інформацією про робочі групи / комісії, в яких присутні представники громадськості
 - Відсоток представників громадськості в робочих групах / комісіях
 - Протоколи засідань робочих груп / комісій
- ❖ Розвиваючи взаємодію ОМС/ВЦА з громадськістю на рівні «Партнерство», опублікувати в повному обсязі на офіційних сайтах наступну інформацію/документи:
 - Окремий розділ з інформацією про робочі про підписані меморандуми, угоди
 - Інформація про спільні проекти ОМС та інститутів громадянського суспільства
- ❖ ОМС/ВЦА переорієнтуватися з простого інформування про свою діяльність через ЗМІ та веб-ресурси на двосторонню взаємодію з експертним середовищем, організаціями громадянського суспільства, різними громадськими групами задля покращення якості комунікації.
- ❖ Визначити функцію взаємодії з громадськістю в діяльності ОМС/ВЦА не периферійною, а пріоритетною через створення в структурі ОМС/ВЦА спеціальних підрозділів з питань взаємодії.
- ❖ Розвивати спроможність ОМС/ВЦА забезпечувати ефективну взаємодію з громадськістю, застосовуючи належну практику підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування.
- ❖ Комунікаційним підрозділам ОМС/ВЦА запровадити обов'язкову практику визначення офіційних представників для надання оперативної інформації та ведення змістовного діалогу з громадськістю та ЗМІ.
- ❖ Врегулювати на місцевому рівні всі процедурні моменти щодо запровадження механізмів локальної демократії, які будуть сприяти зростанню впливу громадян на прийняття рішень в громаді. Здійснювати системну діяльність, спрямовану на популяризацію таких механізмів в громаді. Забезпечити адекватну та прозору реакцію на пропозиції громадян, що згенеровані в межах використання механізмів локальної демократії.
- ❖ Представникам інститутів громадянського суспільства громад, в яких створені ВЦА долучитися до адвокатування змін до Закону України "Про військово-цивільні адміністрації" щодо законодавчого врегулювання наступних процесів:
 - Обов'язкове створення громадських рад та забезпечення їх реального впливу на процес прийняття рішень у ВЦА
 - Заохочення використання інструментів місцевої демократії в громадах, в яких створені ВЦА
 - Запровадження механізмів публічної звітності керівника ВЦА (за аналогією зі звітністю голови місцевої ради)

- Запровадження процедури публічного аудиту для ВЦА та окремий механізм подання скарг, щоб дозволити громадянам повідомляти про порушення.
- ❖ Головам ОМС/ВЦА варто збільшувати свою присутність в Інтернеті та в соціальних мережах (Facebook, Instagram, Twitter, Tik-Tok), щоб охопити нові аудиторії та зробити свою взаємодію з громадянами більш креативною та особистим прикладом демонструвати переваги відкритої комунікації.
- ❖ При підготовці новин для офіційних сайтів робити акцент на локальні події з забезпеченням надання зворотнього зв'язку від громадян. Також варто розглянути сучасні формати надання інформації (графіка, відео, інші форми візуалізації). При публікації новин в соціальних мережах варто адаптувати інформацію у відповідності до потреб цільових аудиторій.
- ❖ ОМС/ВЦА та ІГС варто організовувати спільні навчальні заходи для підвищення обізнаності представників громадянського суспільства щодо функціонування місцевого самоврядування та ВЦА та розподілу відповідальності між їхніми підрозділами, а також належного використання інструментів участі. Ці заходи мають сприяти кращому взаєморозумінню та посиленню співпраці між представниками влади та громадянським суспільством.
- ❖ ОМС/ВЦА привнести більше відкритості та інклюзивності у процес формування та діяльності консультативно дорадчих органів.
- ❖ Представникам інститутів громадянського суспільства, а також незалежним місцевим медіа варто промотувати історії успіху з розв'язання суспільних проблем за допомогою механізмів участі та конструктивного спілкування з представниками влади, щоб мотивувати місцевих жителів до більш активної участі в житті громади.